

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ĮSTATYMO NR. I-2044 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m. gruodžio 20 d. Nr. XIV-1722
Vilnius

**1 straipsnis. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo
Nr. I-2044 nauja redakcija**

Pakeisti Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą Nr. I-2044 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
ASMENS SU NEGALIA TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ
ĮSTATYMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo paskirtis – užtikrinti asmens su negalia teisių apsaugą ir įgyvendinimą lygiai su kitais asmenimis, reglamentuoti negalios nustatymo, asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių nustatymo, tenkinimo ir finansavimo pagrindus, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas, kitas tarptautinės teisės normas ir principus, nustatyti asmens su negalia teisių apsaugos sistemos institucijas, jų veiklos teisinius pagrindus, funkcijas, teises ir pareigas asmens su negalia teisių apsaugos srityje.

2. Šis įstatymas taikomas:

- 1) Lietuvos Respublikos piliečiams;
- 2) kitos Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominei erdvei priklausančios Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybės narės piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti dokumentai, patvirtinantys ar suteikiantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje;
- 3) asmenims, kuriems, vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, turi būti taikomi Lietuvos Respublikos teisės aktai;

4) užsieniečiams, turintiems Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi Europos Sąjungoje;

5) užsieniečiams, kuriems suteiktas prieglobstis arba laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje;

6) Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos piliečiams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, ir jų šeimos nariams, kaip jie apibrėžiami Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje;

7) Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės piliečiams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, ir jų šeimos nariams, kaip jie apibrėžiami Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, kuriems išduoti dokumentai, suteikiantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje;

8) asmenims, kuriems suteiktas perkeliamojo asmens statusas.

3. Šio įstatymo 18 ir 19 straipsniai taip pat taikomi Lietuvos Respublikoje gyvenantiems užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi išduotas kaip ketinantiems dirbti Lietuvos Respublikoje aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą.

4. Šiuo įstatymu įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, nurodyti šio įstatymo priede.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Aplinkos veiksnys** – išorinė priežastis ir (ar) aplinkybė, padedančios arba trukdančios asmens su negalia savarankiškam gyvenimui ir veiklai.

2. **Aprūpintojas** – fizinis asmuo, paskirtas namuose slaugomam ar prižiūrimam pilnamečiui asmeniui su negalia, kuriam iki pilnametystės buvo nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis dėl psichikos ir (ar) elgesio sutrikimų ir kuris dėl negalios negali savimi pasirūpinti ir (ar) įgalinti kitą asmenį jam atstovauti, laikinai aprūpinti.

3. **Asmeninė pagalba** – asmeninio asistento individualiai teikiama pagalba asmeniui su negalia atlikti darbus ir vykdyti veiklas, kurių dėl negalios jis negali atlikti savarankiškai ir kurie būtini siekiant gyventi savarankiškai ir veikti visose gyvenimo srityse.

4. **Asmeninis asistentas** – fizinis asmuo, teikiantis asmeninę pagalbą asmeniui su negalia, su kuriuo jis nėra susijęs artimais giminystės ryšiais (nėra asmens su negalia tėvas (įtėvis) ar motina (įmotė), vaikas (įvaikis), senelis (-ė), vaikaitis (-ė), brolis, sesuo), santuokiniais ryšiais (nėra asmens su negalia sutuoktinis (-ė) ar asmuo, su kuriuo asmuo su negalia gyvena ir tvarko bendrą ūkį neįregistravęs santuokos), taip pat nėra asmens su negalia globėjas ar rūpintojas.

5. **Asmuo su negalia** – asmuo, kuriam šio įstatymo nustatyta tvarka nustatytas neįgalumo lygis arba 55 procentų ar mažesnis dalyvumo lygis.

6. **Brailio raštas** – lietuvių kalbai pritaikyta iškilų taškų simbolių sistema informacijai užrašyti ir skaityti.

7. **Būsto pritaikymas asmeniui su negalia** – būsto ir (ar) jo aplinkos pertvarkymas, kai patalpos arba jų dalys keičiamos sumontuojant (panaudojant) specialią įrangą ir (ar) atliekant remontą pagal individualiuosius asmens su negalia poreikius.

8. **Dalyvumo lygis** – atsižvelgiant į pilnamečio asmens negalią ir aplinkos veiksnį kompleksiskai įvertintos ir nustatytos asmens galimybės ir pajėgumas visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime.

9. **Finansinės pagalbos priemonės** – socialinė pinigine parama, tikslinės kompensacijos, pensijos, išmokos ir lengvatos, skirtos asmens su negalia individualiesiems pagalbos poreikiams tenkinti bei jo materialinės padėties ir lygių galimybių garantijoms užtikrinti.

10. **Individualusis pagalbos poreikis** – asmens su negalia poreikis, atsirandantis dėl jo negalios ir (ar) aplinkos veiksnių, trukdančių jam būti savarankiškam atliekant kasdienę veiklą.

11. **Lengvai suprantama kalba** – paprasta ir aiškiai struktūrizuota kalba, įskaitant simbolius ir ženklus, kuria pateikiama informacija visuomenės atstovams, tarp jų skaitymo, suvokimo problemų, intelekto negalią turintiems asmenims, taip pat vaikams ir senyvo amžiaus asmenims.

12. **Lietuvių gestų kalba** – Lietuvoje vartojama lygiavertė kitoms kalboms kurčiųjų ir asmenų su klausos negalia gimtoji kalba, kuri užtikrina jų kultūrinį ir kalbinį tapatumą.

13. **Negalia** – ilgalaikis funkcinis asmens organizmo sutrikimas (asmens įgimtos ir (ar) įgytos savybės), kuris dėl aplinkos veiksnių trukdo asmeniui visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime lygiai su kitais asmenimis.

14. **Neįgalumo lygis** – atsižvelgiant į nepilnamečio negalią ir aplinkos veiksnį kompleksiskai įvertintos ir nustatytos asmens galimybės visapusiškai ugdytis ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime.

15. **Pagalbos koordinavimas** – pagalbos plano, kuriame nustatomi asmens su negalia individualiosios pagalbos poreikių mastas, sudarymas, individualiosios pagalbos poreikių tenkinimo koordinavimas telkiant atsakingas institucijas ir pagalbos plano įgyvendinimo stebėsena. Asmens su negalia teisių apsaugos agentūroje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

16. **Prieinama aplinka** – fizinė ir informacinė aplinka (viešoji erdvė, visuomeninės ir (ar) gyvenamosios paskirties pastatas, transporto objektas, kibernetinė erdvė), kurioje asmuo su negalia gali nevaržomas būti, laisvai judėti, gauti paslaugas ir (ar) prekes, gauti ir (ar) perduoti informaciją lygiai su kitais asmenimis.

17. **Prieinamas bendravimo būdas** – sakytinės, rašytinės, garsinės ir (ar) vaizdinės informacijos perdavimas ir (ar) gavimas, naudojant Brailio raštą, garsines, vaizdines priemones, lengvai suprantamą kalbą, prieinamą informacinę aplinką.

18. **Profesinė rehabilitacija** – asmens su negalia profesinės kompetencijos ir (ar) pajėgumo dalyvauti darbo rinkoje atkūrimas arba didinimas.

19. **Techninės pagalbos priemonė** – asmeniui su negalia skirtas standartinis ar specialus gaminys (įskaitant įtaisus, įrangą, programinę įrangą), padedantis kompensuoti, sumažinti organizmo funkcijų sutrikimus, veiklos ar dalyvavimo visuomeniniame gyvenime galimybių apribojimus arba jų išvengti.

20. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžiamos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvą įstatyme, Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatyme, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatyme.

3 straipsnis. Pagrindiniai asmens su negalia teisių apsaugos įgyvendinimo principai

Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, nevyriausybinės organizacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, užtikrindami ir (ar) įgyvendindami asmens su negalia teises, vadovaujasi šiais principais:

1) pagarbos asmens su negalia prigimtiniam orumui, savarankiškumui, įskaitant laisvę rinktis, ir nepriklausomumui pripažinimo – gerbiama asmens su negalia skirtumai ir pripažįstami jo, kaip žmonių įvairovės ir žmonijos dalies, orumas, vertė, lygios ir neatimamos teisės, kaip laisvės ir teisingumo pagrindas;

2) lygiateisiškumo – asmuo su negalia, nepaisant jo lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos ar kitų ypatybių (toliau kartu – ypatybės), turi tokias pačias teises kaip ir kiti visuomenės nariai, jam sudaromos tokios pačios ugdymosi, darbo, laisvalaikio, dalyvavimo visuomenės, politiniame ir bendruomenės gyvenime sąlygos ir (ar) galimybės kaip ir kitiems visuomenės nariams. Tik tais atvejais, kai asmeniui su negalia sudarytos tokios pačios kaip ir kitiems visuomenės nariams sąlygos ir (ar) galimybės yra neveiksmingos,

asmeniui su negalia numatomos palankesnės sąlygos ir (ar) didesnės galimybės visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime, palyginti su kitais asmenimis;

3) nediskriminavimo – draudžiama asmens su negalia bet kokia diskriminacija ir (ar) bet kokios formos išnaudojimas;

4) visapusiško įsitraukimo ir bendradarbiavimo – visi asmens su negalia gyvenimo klausimai sprendžiami kartu su juo ir (ar) jo atstovu pagal įstatymą ir (ar) bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis, atstovaujančiomis asmens su negalia teisėms ir interesams;

5) individualizavimo ir prieinamumo – individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimas organizuojamas planuojant ir (ar) įgyvendinant asmeniui su negalia skirtas priemones, atsižvelgiant į asmens su negalia poreikius ir asmenines savybes (įskaitant gebėjimus, amžių, brandą, lytį, psichikos ir fizinės savybes, negalią, socialinę aplinką ir kitas ypatybes bei emocinius ir socialinius ryšius), kuo arčiau asmens su negalia gyvenamosios vietos;

6) destigmatizacijos – visuomenė šviečiama siekiant pašalinti neigiamas nuostatas ir (ar) stereotipus, susijusius su negalia;

7) kompleksiskumo – individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimas organizuojamas taip, kad asmuo su negalia gautų visą reikiamą pagalbą ir būtų patenkinti būtiniausi jo individualieji pagalbos poreikiai;

8) negalios kompensavimo – dėl negalios atsiradę individualieji pagalbos poreikiai asmeniui su negalia kompensuojami teisės aktuose numatytais finansinės pagalbos priemonėmis ir kitomis pagalbos ir (ar) paramos formomis, atsižvelgiant į individualiojo pagalbos, skatinančios asmens dalyvumą, poreikio mastą;

9) pagarbos besivystantiems vaiko su negalia gebėjimams ir jo teisei išsaugoti savo tapatybę – gerbiami vaiko su negalia skirtumai ir pripažįstamos lygios ir neatimamos jo teisės kaip laisvės ir teisingumo pagrindas;

10) asmens su negalia šeimos ar artimųjų įtraukimo – asmuo su negalia suvokiamas kaip neatskiriama šeimos ar kitų jam svarbių asmenų grupės dalis. Gerbiama ir užtikrinama ne tik asmens su negalia, tačiau ir jo tėvų, sutuoktinių, vaikų ar kitų artimą ryšį turinčių asmenų teisė į psichologinę, krizių įveikos, psichosocialinę pagalbą;

11) tinkamo sąlygų pritaikymo – būtini ir tinkami pakeitimai ir pritaikymas, dėl kurių nepatiriama neproporcinga ar nepagrįsta našta ir kurių reikia konkrečiu atveju siekiant užtikrinti asmenims su negalia galimybę naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis lygiai su kitais asmenimis ar galimybę įgyvendinti šias teises ir laisves.

II SKYRIUS

PAGRINDINĖS ASMENS SU NEGALIA TEISĖS IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

4 straipsnis. Asmens su negalia teisė į saviraiškos laisvę bei teisė gauti informaciją ir šių teisių įgyvendinimas

1. Asmuo su negalia turi teisę į saviraiškos laisvę, įskaitant laisvę reikšti savo nuomonę, ir teisę ieškoti, gauti ir (ar) skleisti informaciją ir (ar) idėjas jo pasirinktu (-ais) prieinamu (-ais) bendravimo būdu (-ais), taip pat lietuvių gestų kalba.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytas asmens su negalia teises, pagal kompetenciją:

1) pripažįsta asmens su negalia pasirinktą (-us) prieinamą (-us) bendravimo būdą (-us), bendravimą lietuvių gestų kalba ir sudaro sąlygas asmeniui su negalia jį (juos) naudoti viešųjų santykių srityje;

2) teikia asmeniui su negalia viešąją informaciją nemokamai bent vienu jo pasirinktu prieinamu bendravimo būdu ar lietuvių gestų kalba lygiai su kitais asmenimis;

3) skatina informacinės visuomenės informavimo priemonių valdytojus sudaryti sąlygas asmeniui su negalia gauti informaciją per informacinės visuomenės informavimo priemones (įskaitant interneto svetaines) jo pasirinktu prieinamu bendravimo būdu;

4) skatina viešuosius ir privačius juridinius asmenis, teikiančius paslaugas visuomenei (įskaitant internetu teikiamas paslaugas), sudaryti sąlygas asmeniui su negalia gauti informaciją apie jų teikiamas paslaugas jo pasirinktu (-ais) prieinamu (-ais) bendravimo būdu (-ais) ar lietuvių gestų kalba.

3. Informacijos teikimo asmeniui su negalia jo pasirinktu (-ais) prieinamu (-ais) bendravimo būdu (-ais) rekomendacijas tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.

5 straipsnis. Asmens su negalia teisė į prieinamą aplinką ir šios teisės įgyvendinimas

1. Asmuo su negalia turi teisę į prieinamą aplinką visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją:

1) koordinuoja prieinamos aplinkos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje kūrimą;

2) rengia ir tvirtina prieinamos aplinkos standartus ir (ar) gaires, prižiūri ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi;

3) šviečia visuomenę ir rengia mokymus prieinamos aplinkos užtikrinimo klausimais.

3. Šio straipsnio 2 dalies nuostatos įgyvendinamos atliekant teritorijų planavimą ir statinių projektavimą bei fizinės ir informacinės aplinkos pritaikymą asmens su negalia poreikiams.

4. Už asmens su negalia teisės į prieinamą aplinką įgyvendinimą atsako:

1) Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija – už fizinės aplinkos pritaikymo asmens su negalia poreikiams statybos normatyvinių techninių dokumentų parengimą, patvirtinimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą;

2) Aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos transporto saugos administracija ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją – už transporto objektų pritaikymo asmens su negalia poreikiams normatyvinių techninių dokumentų parengimą, patvirtinimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą;

3) statinių naudotojai – už statinių pritaikymą asmens su negalia poreikiams;

4) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Susisiekimo ministerija pagal kompetenciją – už informacinės aplinkos prieinamumą reglamentuojančių teisės aktų parengimą, patvirtinimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą.

6 straipsnis. Kurčiojo ir asmens su klausos negalia teisė bendrauti ir gauti informaciją lietuvių gestų kalba

1. Kurčiasis ir asmuo su klausos negalia turi prigimtine teisę į kalbą ir teisę bendrauti, teikti ir gauti informaciją ir (ar) paslaugas lietuvių gestų kalba.

2. Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugos kurtiesiems ir asmenims su klausos negalia teikiamos nemokamai, atsižvelgiant į jų individualiuosius pagalbos poreikius.

3. Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugų teikimą Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Agentūra) direktoriaus nustatyta tvarka užtikrina Lietuvių gestų kalbos vertimo centras.

4. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytas teises, pagal kompetenciją:

1) sudaro sąlygas ir galimybes mokytis lietuvių gestų kalbos;

2) užtikrina, kad kurtiesiems ir asmenims su klausos negalia informacija ir (ar) paslaugos būtų teikiamos lietuvių gestų kalba.

7 straipsnis. Asmens su negalia teisė į sveikatos priežiūrą

1. Asmuo su negalia turi teisę į asmens sveikatos priežiūrą, visuomenės sveikatos priežiūrą, papildomąją ir alternatyviąją sveikatos priežiūrą ir kitą sveikatinimo veiklą (toliau – sveikatos priežiūra) lygiai su kitais asmenimis.

2. Asmuo su negalia, kuriam yra nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis, turi teisę, kad jį sveikatos priežiūros paslaugų teikimo metu lydėtų, o kai

jam teikiamos stacionarinės sveikatos priežiūros paslaugos, kartu būtų arba lankytų jo artimasis giminaitis ar kitas pasirinktas asmuo, jeigu tai netrukdo paciento gydymo procesui, sveikatos priežiūros įstaigos vadovo nustatyta tvarka. Ši asmens su negalia teisė galioja ir paskelbus ekstremaliąją situaciją ar karantiną.

3. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją:

1) sudaro sąlygas asmeniui su negalia sveikatos priežiūros paslaugas gauti kuo arčiau jo gyvenamosios vietos;

2) taiko prevencijos priemones, padedančias asmeniui su negalia išvengti organizmo funkcijų, darančių įtaką neįgalumo ar dalyvumo lygio mažėjimui, sutrikimų didėjimo.

4. Sveikatos priežiūros paslaugos asmenims su negalia organizuojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu.

8 straipsnis. Asmens su negalia teisė į švietimą

1. Asmuo su negalia turi teisę į švietimą, įskaitant ir mokymąsi visą gyvenimą, lygiai su kitais asmenimis.

2. Asmeniui su negalia garantuojamas ugdymas valstybės lėšomis valstybinėse ir savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigose, mokyklose pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, taip pat galimybė valstybės lėšomis mokytis pagal profesinio mokymo programas Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo nustatyta tvarka.

3. Asmeniui su negalia užtikrinamas sveikatos priežiūros paslaugų teikimas ugdymo ir švietimo įstaigose, jeigu jos yra būtinos dėl negalios. Šios paslaugos ugdymo ir švietimo įstaigose teikiamos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, suderinta su švietimo, mokslo ir sporto ministru. Už sveikatos priežiūros paslaugoms ugdymo ir švietimo įstaigose teikti reikalingų patalpų suteikimą atsako ugdymo ar švietimo įstaigos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas).

4. Už švietimo organizavimą ir jo prieinamumą asmeniui su negalia atsako Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, švietimo teikėjas ir savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), nevalstybinių mokyklų savininkai ir švietimo įstaigos.

9 straipsnis. Asmens su negalia teisė į laisvalaikį, sportą ir kultūrinę veiklą

1. Asmuo su negalia turi teisę į laisvalaikį, sportą ir kultūrinę veiklą, atitinkančius jo amžių ir individualųjį pagalbos poreikį.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją sudaro sąlygas ir užtikrina lygias galimybes asmeniui su negalia dalyvauti laisvalaikio, sporto ir kultūrinėje veikloje.

3. Už asmens su negalia teisę į laisvalaikį, sportą ir kultūrinę veiklą pagal kompetenciją atsako:

- 1) Ekonomikos ir inovacijų ministerija – formuodama visiems prieinamo turizmo politiką;
- 2) Lietuvos Respublikos kultūros ministerija – formuodama informacinio prieinamumo gerinimo asmenims su negalia ir jų dalyvavimo kultūrinėje veikloje politiką;
- 3) Švietimo, mokslo ir sporto ministerija – formuodama sporto veiklos ir renginių prieinamumo asmenims su negalia politiką.

4. Savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją organizuoja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos teisės įgyvendinimą savivaldybėse.

10 straipsnis. Asmens su negalia teisė į užimtumą ir profesinę reabilitaciją

1. Asmuo su negalia turi teisę į užimtumą ir teisę į profesinę reabilitaciją lygiai su kitais asmenimis.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją:

- 1) sudaro asmeniui su negalia tokias pačias palankias įdarbinimo ir darbo sąlygas kaip ir kitiems visuomenės nariams;
- 2) Užimtumo įstatymo nustatyta tvarka remia darbdavius, įdarbinusius asmenis su negalia;
- 3) teikia asmeniui su negalia Užimtumo įstatyme nustatytas darbo rinkos paslaugas ir užimtumo rėmimo priemones ir organizuoja asmeniui su negalia profesinę reabilitaciją;

4) valstybės ir savivaldybės įstaigose, įmonėse, akcinėse bendrovėse, kurių akcininkė yra valstybė ar savivaldybė, viešosiose įstaigose, kurių steigėja ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, kuriose valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausanti kapitalo dalis suteikia 1/2 ar daugiau balsų, darbuotojų su negalia skaičius nuo 2024 m. sausio 1 d. turi sudaryti ne mažiau kaip 5 procentus bendro darbuotojų skaičiaus, jeigu šiose organizacijose yra 25 ir daugiau darbuotojų. Šios nuostatos laikymosi kontrolę atlieka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Nesant tinkamos kvalifikacijos darbuotojo, organizacija kartu su Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos organizuoja darbuotojo perkvalifikavimą ar parengimą, remdamosi Užimtumo įstatymu.

3. Už asmens su negalia užimtumo politikos formavimą atsako Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

11 straipsnis. Asmens su negalia teisė į savarankišką gyvenimą

1. Asmuo su negalia turi teisę į savarankišką gyvenimą, teisę gauti paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti ir valstybės garantuojamą pagalbą gyventi savarankiškai nepriklausomai nuo jo negalios.

2. Už asmens su negalia teisės į savarankišką gyvenimą įgyvendinimą pagal kompetenciją atsako ministerijos ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

III SKYRIUS

ASMENS SU NEGALIA TEISIŲ APSAUGOS POLITIKOS VALDYMAS. ATSAKINGŲ INSTITUCIJŲ FUNKCIJOS

12 straipsnis. Asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymas

1. Asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymas – asmens su negalia teisių apsaugos politikos strateginių tikslų ir (ar) pažangos uždavinių nustatymas, priemonių ir projektų planavimas, administravimas, organizavimas, įgaliojimų ir atsakomybės paskirstymas ir stebėseną.

2. Pagrindinės asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo institucijos:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė;
- 2) Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kitos ministerijos pagal ministrams priskirtas valdymo sritis;
- 3) Asmens su negalia gerovės taryba (toliau – Taryba);
- 4) Agentūra;
- 5) savivaldybių institucijos ir įstaigos;
- 6) nevyriausybinių organizacijų.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos institucijos, įstaigos ir nevyriausybinių organizacijų bendrauja ir bendradarbiauja, formuodamos ir (ar) įgyvendindamos asmens su negalia teisių apsaugos politiką.

4. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos skatina ir remia nevyriausybinių organizacijų veiklą asmens su negalia teisių apsaugos srityje, finansuodamos nevyriausybinių organizacijų įgyvendinamas programas ir priemones, projektus, kitas iniciatyvas.

13 straipsnis. Vyriausybės ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Vyriausybė:

1) teikia Lietuvos Respublikos Seimui asmens su negalia teisių apsaugos politikos formavimą ir įgyvendinimą reglamentuojančių įstatymų projektus;

2) tvirtina Nacionalinį pažangos planą, kuriame nustato strateginius asmens su negalia teisių apsaugos politikos tikslus ir (ar) uždavinius, jiems įgyvendinti skirtas plėtros programas, kuriose nustatomos pažangos priemonės;

3) koordinuoja ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų veiklą, užtikrindama asmens su negalia teisių apsaugos politikos įgyvendinimą.

2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

1) formuoja asmens su negalia teisių apsaugos politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;

2) analizuoja valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų pateiktą informaciją asmens su negalia teisių apsaugos srityje, vertina asmens su negalia teisių apsaugos būklę Lietuvos Respublikoje;

3) teikia pasiūlymus Vyriausybei dėl asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo tobulinimo ir asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo bei finansavimo;

4) dalyvauja rengiant Nacionalinį pažangos planą, kuriame nustatomi strateginiai asmens su negalia teisių apsaugos politikos tikslai ir (ar) uždaviniai. Rengia nacionalines plėtros programas, kuriomis įgyvendinami šios politikos pažangos uždaviniai, ir teikia jas Vyriausybei tvirtinti, numato priemones šiems uždaviniams pasiekti, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą.

14 straipsnis. Tarybos kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Taryba yra kolegiali institucija, veikianti prie Vyriausybės ir sudaroma iš ministerijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų paskirtų atstovų, akademinės bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų, atstovaujančių asmenims su negalia, deleguotų atstovų. Tarybos veiklos tikslas – gerinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos koordinavimą, jų bendravimą ir bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis ir teisės aktų įgyvendinimą asmens su negalia teisių apsaugos srityje. Tarybos sudarymo tvarką nustato ir jos veiklos nuostatus tvirtina Vyriausybė.

2. Taryba:

1) analizuoja asmens su negalia teisių apsaugos ir jo gerovės būklę Lietuvos Respublikoje ir teikia pasiūlymus Seimui, Vyriausybei, ministrams pagal jiems priskirtas valdymo sritis, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl jų formuojamos politikos ir (ar) jos įgyvendinimo tobulinimo;

2) analizuoja teisės aktus, susijusius su asmens su negalia teisių apsauga, ir vertina viešojo administravimo ar ūkio subjektų priimtų teisės aktų ar veiksmų (neveikimo) atitiktį šiame įstatyme įtvirtintiems pagrindiniams asmens su negalia teisių apsaugos įgyvendinimo principams;

3) nagrinėja savivaldybių asmens su negalia gerovės tarybų veiklos ataskaitas ir savivaldybių renkama statistiką;

4) atlieka kitas Tarybos veiklos nuostatuose numatytas funkcijas.

15 straipsnis. Agentūros kompetencija ir teisės asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Agentūra ir (ar) jos struktūriniai padaliniai, dalyvaudami formuojant ir įgyvendinant asmens su negalia teisių apsaugos politiką:

1) organizuoja asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimą;

2) koordinuoja asmens su negalia teisių apsaugos politikos ir jos įgyvendinimo priemonių ir (ar) projektų įgyvendinimą;

3) organizuoja asmens su negalia teisių apsaugos politikos ir jos įgyvendinimo priemonių Lietuvos Respublikoje stebėseną, dalyvauja rengiant Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas;

4) teikia ministrams pagal jiems priskirtas valdymo sritis pasiūlymus dėl asmens su negalia teisių apsaugos teisinio reguliavimo tobulinimo;

5) teikia metodinę pagalbą valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, nevyriausybinėms organizacijoms dėl asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo;

6) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka ir terminais priima sprendimus dėl asmens su negalia:

a) neįgalumo lygio, jo atsiradimo laiko, termino;

b) dalyvumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino, netekto dalyvumo procentų (100 procentų dalyvumo lygio ir asmeniui nustatyto dalyvumo lygio procentų skirtumo);

c) profesinės reabilitacijos poreikio;

d) darbo pobūdžio ir sąlygų;

e) individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio, termino;

f) lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio, termino;

g) techninės pagalbos priemonių poreikio;

h) automobilio statymo kortelės poreikio, termino;

i) pagalbos koordinavimo poreikio;

j) aprūpintojo skyrimo;

- k) darbo asistento pagalbos poreikio, termino;
- 7) rengia ir tvirtina asmens su negalia pažymėjimo išdavimo ir keitimo tvarkos aprašą, pažymėjimo formą, organizuoja šio pažymėjimo pagaminimą ir išdavimą;
- 8) rengia ir tvirtina asmens su negalia automobilio statymo kortelės formą, organizuoja šios kortelės pagaminimą ir išdavimą;
- 9) organizuoja pagalbos plano, kuriame nustatomi asmens su negalia individualieji pagalbos poreikiai (toliau – pagalbos planas), sudarymą, įtraukiant asmenį su negalia bei individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinančius teikėjus, ir pagalbos plano įgyvendinimo stebėseną;
- 10) organizuoja asmens su negalia aprūpinimą techninės pagalbos priemonėmis;
- 11) organizuoja ir vykdo visuomenės švietimą asmens su negalia teisių apsaugos klausimais;
- 12) atlieka kitas šiame įstatyme ir Agentūros veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

2. Agentūra asmens su negalia teisių apsaugos politikos įgyvendinimo tikslais turi teisę neatlygintinai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įmonių, kitų įmonių ir organizacijų, valstybės ir žinybinių registrų, valstybės ir savivaldybių informacinių sistemų informaciją, duomenis, taip pat specialių kategorijų asmens duomenis, susijusius su šio straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytų sprendimų priėmimu.

3. Agentūros priimti sprendimai yra privalomi ir gali būti skundžiami privaloma ikiteismine tvarka Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka ir (ar) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

16 straipsnis. Savivaldybių institucijų ir įstaigų kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Savivaldybių institucijos ir įstaigos:

- 1) organizuoja asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemonių ir (ar) paslaugų įgyvendinimą savo savivaldybės teritorijoje, pasitelkdamas nevyriausybinės organizacijas;
- 2) sudaro sąlygas asmeniui su negalia ir (ar) jo atstovui pagal įstatymą reikalingas paslaugas ir (ar) pagalbą gauti kuo arčiau gyvenamosios vietos, teikdamas prioritetą paslaugų ir (ar) pagalbos asmeniui su negalia teikimui bendruomenėje;
- 3) analizuoja asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo būklę savivaldybėje, savivaldybės planavimo dokumentuose numato asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemones ir užtikrina jų įgyvendinimą;

4) vertina asmens su negalia savarankiškumą kasdienėje veikloje, socialinių paslaugų, kompleksiskai teikiamos pagalbos, asmeninės pagalbos jam teikimo poreikį;

5) organizuoja socialinių paslaugų teikimą, būsto pritaikymą asmeniui su negalia, asmeninės pagalbos teikimą, pasitelkdamas nevyriausybinės organizacijas, ir perduoda fiziniams asmenims reikalingas techninės pagalbos priemones nuosavybėn ir (ar) panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis;

6) bendradarbiauja su nevyriausybėmis organizacijomis, atstovaujančiomis asmenų su negalia teisėms ir interesams, pagal kompetenciją prisideda prie šios veiklos vykdymo;

7) pagal kompetenciją dalyvauja sudarant ir įgyvendinant pagalbos planą:

a) susitikimo su asmeniu su negalia metu aptaria jo individualiuosius pagalbos poreikius;

b) organizuoja ir užtikrina pagalbos plane numatytų individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą ir apie tai informuoja Agentūrą;

c) asmeniui su negalia raštu atsisakius pagalbos plane numatytų priemonių, apie tai informuoja Agentūrą;

d) kartu su Agentūra inicijuoja pagalbos plano peržiūrą ir (ar) pakeitimą, jeigu įgyvendinant pagalbos planą atsiranda ir (ar) atliekant jo įgyvendinimo stebėseną pastebima naujų aplinkybių arba buvusios aplinkybės, dėl kurių asmeniui su negalia buvo skirtas pagalbos koordinavimas, išnyksta;

8) atlieka kitas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme numatytas funkcijas, susijusias su sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių asmenų su negalia savarankiškumui bendruomenėje sudarymu;

9) steigia asmens su negalia gerovės tarybas savivaldybėse.

2. Savivaldybės administracija atlieka asmenų su negalia reikalų koordinavimo funkciją, kurios tikslas – koordinuoti asmenų su negalia socialinės integracijos politikos ir asmenų su negalia teisių, nustatytų tarptautiniuose dokumentuose, kuriuos Lietuvos Respublika yra ratifikavusi ar kitaip prie jų prisijungusi, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose, įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje ir stiprinti valstybės ir savivaldybės institucijų bei įstaigų, dirbančių asmenų su negalia socialinės integracijos politikos srityje, bendradarbiavimą. Asmenų su negalia reikalų koordinavimo funkcijos atlikimas finansuojamas iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams. Valstybės biudžeto dotacijų skyrimo asmenų su negalia reikalų koordinavimo funkcijos atlikimui finansuoti tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

17 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijų kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

Nevyriausybinės organizacijos:

- 1) teikia siūlymus Vyriausybei, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl asmens su negalia teisių apsaugos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo tobulinimo;
- 2) atstovaudamos asmenų su negalia teisėms ir interesams, įgyvendina asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemones ir (ar) projektus iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų lėšų;
- 3) dalyvauja atliekant asmens su negalia teisių apsaugos politikos ir jos įgyvendinimo priemonių Lietuvos Respublikoje stebėseną, dalyvauja rengiant Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas;
- 4) organizuoja ir vykdo visuomenės švietimą asmens su negalia teisių apsaugos klausimais;
- 5) teikia kandidatus į Tarybos narius.

IV SKYRIUS

NEĮGALUMO LYGIO, DALYVUMO LYGIO, INDIVIDUALIOS PAGALBOS TEIKIMO IŠLAIDŲ KOMPENSACIJOS POREIKIO, LENGVOJO AUTOMOBILIO AR JO TECHNINIO PRITAIKYMO IŠLAIDŲ KOMPENSACIJOS POREIKIO NUSTATYMAS. ASMENS SU NEGALIA AUTOMOBILIO STATYMO KORTELĖ IR JOS GALIOJIMO TERMINAI. PROFESINĖ REABILITACIJA

18 straipsnis. Neįgalumo lygio nustatymas ir terminai

1. Neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki pilnametystės, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu.
2. Gali būti nustatomi tokie neįgalumo lygiai:
 - 1) sunkaus neįgalumo – asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, neigiamo aplinkos veiksnių poveikio visiškai neįgyjamas asmens amžių atitinkantis savarankiškumas, žymiai sumažėjusios galimybės ugdytis;
 - 2) vidutinio neįgalumo – asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, neigiamo aplinkos veiksnių poveikio iš dalies neįgyjamas asmens amžių atitinkantis savarankiškumas, sumažėjusios galimybės ugdytis;
 - 3) lengvo neįgalumo – asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, neigiamo aplinkos veiksnių poveikio nežymiai sumažėjęs asmens savarankiškumas ir galimybės ugdytis.

3. Neįgalumo lygis nustatomas kompleksiskai įvertinus aplinkos veiksnių įtaką asmens savarankiškumui, galimybės ugdytis bei asmens organizmo funkcijų sutrikimus po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės priemonės ir atsižvelgiant į individualiojo pagalbos poreikio mastą.

4. Neįgalumo lygis gali būti nustatomas tokiais terminais:

1) 6 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui per artimiausius 6 mėnesius;

2) 12 mėnesių, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui per artimiausius 12 mėnesių;

3) 24 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui per artimiausius 24 mėnesius;

4) iki pilnametystės, kai neprognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui, ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

5. Neįgalumo lygio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru bei švietimo, mokslo ir sporto ministru. Rengiant neįgalumo lygio nustatymo kriterijus ir neįgalumo lygio nustatymo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybės organizacijos.

19 straipsnis. Dalyvumo lygio nustatymas ir terminai

1. Dalyvumo lygis nustatomas:

1) asmenims iki pilnametystės, jeigu jie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu;

2) pilnamečiams asmenims.

2. Dalyvumo lygis dėl nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba susirgimo profesine liga asmeniui nustatomas neatsižvelgiant į jo amžių.

3. Dalyvumo lygis nustatomas kompleksiskai įvertinus aplinkos veiksnių įtaką asmens savarankiškumui, galimybes veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime bei asmens organizmo funkcijų sutrikimus po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės priemonės ir atsižvelgiant į individualiojo pagalbos poreikio mastą.

4. Dalyvumas įvertinamas procentais, jo lygis nustatomas 5 procentinių punktų intervalais.

5. Asmeniui, kuriam sunkaus neįgalumo lygis buvo nustatytas dėl diagnozių pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą leidimą „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM), žymimų kodais F72 ir F73, sukakus pilnametystę, neįgalumo lygis prilyginamas dalyvumo lygiui vadovaujantis dalyvumo lygio nustatymo kriterijais.

6. Dalyvumo lygis gali būti nustatomas tokiais terminais:

1) 6 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui per artimiausius 6 mėnesius;

2) 12 mėnesių, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui per artimiausius 12 mėnesių;

3) 24 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui per artimiausius 24 mėnesius;

4) neterminuotai, kai neprognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui, ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

7. Dalyvumo lygio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru. Rengiant dalyvumo lygio nustatymo kriterijus ir dalyvumo lygio nustatymo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos.

20 straipsnis. Individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymas ir terminai

1. Asmeniui, kuriam dėl riboto savarankiškumo reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) slauga, gali būti nustatomas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis.

2. Gali būti nustatomi tokie individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio lygiai:

1) pirmas lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo yra visiškai nesavarankiškas, negeba orientotis ir (ar) judėti, ir jam reikalinga nuolatinė kito asmens pagalba ir (ar) slauga;

2) antras lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi didelių savarankiškumo, galimybės orientotis ir (ar) judėti sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) slauga nuo 6 iki 10 valandų per parą;

3) trečias lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi vidutinių savarankiškumo ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba nuo 4 iki 6 valandų per parą;

4) ketvirtas lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi nedidelių savarankiškumo ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba ne ilgiau kaip 4 valandas per parą.

3. Individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis nustatomas tokiais terminais:

1) 6 mėnesiams, kai prognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas per artimiausius 6 mėnesius;

2) 12 mėnesių, kai prognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas per artimiausius 12 mėnesių;

3) 24 mėnesiams, kai prognozuojamas asmens organizmo funkcijų ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas per artimiausius 24 mėnesius;

4) iki pilnametystės sukakties dienos, kai individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis nustatomas asmeniui iki pilnametystės ir neprognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas iki pilnametystės;

5) neterminuotai, kai neprognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

4. Asmuo, kuriam nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis, turi teisę gauti Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatyme nustatyto dydžio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją.

5. Individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru. Rengiant individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijus ir individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos.

21 straipsnis. Lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymas ir terminai

1. Asmeniui, kurio judėjimo funkcijų sutrikimas yra ilgalaikis ir (ar) negrįžtamas, gali būti nustatomas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis.

2. Lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis nustatomas tokiais terminais:

1) 72 mėnesiams, kai prognozuojamas asmens judėjimo funkcijų sutrikimo pasikeitimas per artimiausius 72 mėnesius;

2) neterminuotai, kai neprognozuojamas asmens judėjimo funkcijų sutrikimo pasikeitimas ir (ar) asmens judėjimo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

3. Lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru.

4. Asmuo, kuriam nustatytas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis, turi teisę gauti Tikslinių kompensacijų įstatyme nustatyto dydžio lengvojo automobilio ir (ar) jo techninio pritaikymo išlaidų kompensaciją.

22 straipsnis. Asmens su negalia automobilio statymo kortelė ir jos galiojimo terminai

1. Asmens su negalia automobilio statymo kortelę turi teisę gauti:

1) asmenys, kuriems nustatytas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis;

2) asmenys, kuriems nustatytas sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygis;

3) asmenys, kuriems nustatytas iki 25 procentų dalyvumo lygis;

4) asmenys, kuriems nustatytas 30–55 procentų dalyvumo lygis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvąjį automobilį, ir dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami techninėmis judėjimo pagalbos priemonėmis: vežimėliu, skirtu asmeniui su negalia, ar vaikščiojimo priemonėmis (lazdele, ramentais, vaikštyne ar kita vaikščiojimui palengvinti skirta priemone).

2. Asmens su negalia automobilio statymo kortelė galioja iki nustatyto:

1) lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio termino pabaigos;

2) sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygio termino pabaigos;

3) dalyvumo lygio termino pabaigos.

3. Asmens su negalia automobilio statymo kortelės išdavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras ar jo įgaliotos įstaigos vadovas.

23 straipsnis. Profesinė rehabilitacija

1. Profesinės rehabilitacijos poreikio nustatymo kriterijus, profesinės rehabilitacijos paslaugų teikimo ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

2. Profesinės rehabilitacijos teikimas finansuojamas iš valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų.

3. Jeigu asmuo, dalyvaujantis profesinės rehabilitacijos programoje, yra draudžiamas visų rūšių valstybiniu socialiniu draudimu, jam iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų, vadovaujantis Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu, mokama profesinės rehabilitacijos išmoka.

4. Jeigu asmuo, dalyvaujantis profesinės rehabilitacijos programoje, nedraudžiamas valstybiniu socialiniu draudimu arba draudžiamas tik valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, jam Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų mokama 2 valstybinių socialinio draudimo bazinių pensijų dydžio profesinės rehabilitacijos išmoka. Sprendimą dėl profesinės rehabilitacijos išmokos skyrimo ir mokėjimo priima Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba).

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodyta profesinės rehabilitacijos išmoka asmeniui skiriama nuo pirmos dalyvavimo profesinės rehabilitacijos programoje dienos ir mokama kiekvieną mėnesį, bet ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų. Į šį laikotarpį neįskaičiuojamas laikotarpis, kai dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino profesinės rehabilitacijos programa, kurioje dalyvavo asmuo, yra sustabdyta. Ši išmoka skiriama ir mokama neatsižvelgiant į kitas asmens gaunamas pajamas, taip pat laikotarpiu, kai dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino profesinės rehabilitacijos programa, kurioje dalyvavo asmuo, yra sustabdyta.

V SKYRIUS

ASMENS SU NEGALIA INDIVIDUALIŲJŲ PAGALBOS POREIKIŲ RŪŠYS, JŲ NUSTATYMAS, TENKINIMAS IR FINANSAVIMAS

24 straipsnis. Asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių rūšys ir jų tenkinimo finansavimas

1. Asmens su negalia individualieji pagalbos poreikiai tenkinami neatsižvelgiant į asmens amžių, jo neįgalumo lygį ar dalyvumo lygį.

2. Asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių rūšys:

- 1) būsto pritaikymo;
- 2) techninės pagalbos priemonių;

- 3) asmeninės pagalbos;
- 4) socialinių paslaugų;
- 5) finansinės pagalbos priemonių;
- 6) šuns pagalbininko;
- 7) aprūpintojo;
- 8) švietimo pagalbos;
- 9) sveikatos priežiūros;
- 10) kitas asmens su negalia individualusis pagalbos poreikis, jeigu tokį poreikį reglamentuoja kiti įstatymai.

3. Asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimas finansuojamas iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, paramos lėšų, asmens lėšų.

25 straipsnis. Būsto pritaikymo asmeniui su negalia poreikio nustatymas, terminai ir finansavimas

1. Būsto pritaikymo asmeniui su negalia poreikis nustatomas asmeniui su negalia, kurio judėjimo funkcijų sutrikimas yra pastovus ir negrįžtamas ir (ar) kuriam nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis dėl psichikos ir (ar) elgesio arba regos sutrikimų.

2. Sprendimą dėl būsto pritaikymo asmeniui su negalia priima mero ar jo įgalioto savivaldybės administracijos valstybės tarnautojo sudaryta būsto pritaikymo komisija socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka.

3. Sprendimą pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams priima butų ir kitų patalpų savininkai Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu butų ir kitų patalpų savininkų susirinkime sprendimas pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams nepriimamas, sprendimą, ar pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams, kai toks pritaikymas finansuojamas ne iš bendrojo naudojimo objektų savininkų lėšų, priima meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, gavęs buto ir kitų patalpų savininko prašymą dėl būsto ir jo aplinkos pritaikymo, vadovaudamasis socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta būsto pritaikymo tvarka. Sprendimą pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams, kai toks pritaikymas finansuojamas ne iš bendrojo naudojimo objektų savininkų lėšų, priėmęs meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas užtikrina, kad daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų pritaikymas asmens su negalia poreikiams turi būti atliktas nesumažinant kitų daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų nekilnojamojo turto vertės. Už daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų

pritaikymą asmens su negalia poreikiams, kai toks pritaikymas finansuojamas ne iš bendrojo naudojimo objektų savininkų lėšų, atsako meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas.

4. Jeigu asmuo su negalia gyvena daugiabučiame name, kuriame įrengtas liftas, turi būti užtikrinta galimybė juo naudotis visuose daugiabučio namo aukštuose, nereikalaujant kitų daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų sutikimo. Šią teisę asmuo įgyvendina kreipdamasis į daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytoją, kuris organizuoja darbus, užtikrinančius, kad liftas veiktų visuose daugiabučio namo aukštuose.

5. Būsto pritaikymo asmeniui su negalia poreikio nustatymo, būsto pritaikymo ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

6. Už būsto pritaikymo asmeniui su negalia organizavimą ir būsto pritaikymo kokybės užtikrinimą atsako savivaldybės institucijos ir (ar) asmuo su negalia ar jo atstovas pagal įstatymą.

26 straipsnis. Techninės pagalbos priemonių rūšys, jų poreikio nustatymas, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis būdai, tvarka ir finansavimas

1. Techninės pagalbos priemonių rūšys:

- 1) judėjimo;
- 2) regos;
- 3) klausos;
- 4) komunikacijos ir sensorikos.

2. Techninės pagalbos priemonių poreikis gali būti nustatomas:

- 1) asmeniui su negalia;
- 2) asmeniui po ūmios traumos ir (ar) ligos ir (ar) turinčiam judesio raidos sutrikimų, iki neįgalumo ar dalyvumo lygis jam dar nenustatytas;
- 3) pensinio amžiaus asmeniui.

3. Šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytiems asmenims techninės pagalbos priemonių poreikį nustato Agentūra; šio straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytiems asmenims – sveikatos priežiūros įstaigos gydytojas, gydantis nurodytą asmenį.

4. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytų asmenų aprūpinimą techninės pagalbos priemonėmis organizuoja Agentūra ar jos įgaliota įstaiga šiais būdais:

- 1) perduoda jiems reikalingas techninės pagalbos priemones nuosavybėn ir (ar) panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis;
- 2) kompensuoja jiems reikalingų techninės pagalbos priemonių įsigijimo išlaidas;

3) perduoda techninės pagalbos priemones savivaldybių administracijoms, kurios šias priemones perduoda nuosavybėn ir (ar) panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis šio straipsnio 2 dalyje nurodytiems asmenims.

5. Techninės pagalbos priemonių poreikio nustatymo, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

27 straipsnis. Asmeninės pagalbos poreikio nustatymas, teikimas, apmokėjimas ir finansavimas

1. Asmens su negalia, pageidaujančio gauti asmeninę pagalbą, asmeninės pagalbos poreikį jo ar jo atstovo pagal įstatymą prašymu nustato socialiniai darbuotojai, paskirti savivaldybės administracijos direktoriaus ar jo įgalioto savivaldybės administracijos valstybės tarnautojo nustatyta tvarka. Asmeninės pagalbos poreikio nustatymo ir asmeninės pagalbos teikimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras. Rengiant asmeninės pagalbos poreikio nustatymo ir asmeninės pagalbos teikimo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos. Sprendimą dėl asmeninės pagalbos skyrimo, sustabdymo, atnaujinimo, pratęsimo, nutraukimo ir asmeninės pagalbos poreikio nustatymo termino priima socialinio darbuotojo, nustačiusio asmeninės pagalbos poreikį, teikimu savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgaliojotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas.

2. Asmeninis asistentas, pradėdamas teikti asmeninio asistento paslaugas, turi būti išklausęs 40 akademinių valandų įžanginius mokymus, jeigu neturi Socialinių paslaugų įstatyme nustatyto išsilavinimo, leidžiančio dirbti socialiniu darbuotoju, arba nėra įgijęs socialinio darbuotojo padėjėjo, lankomosios priežiūros darbuotojo ar individualios priežiūros darbuotojo kvalifikacijos pagal socialinių darbuotojų padėjėjo ar lankomosios priežiūros darbuotojo, ar individualios priežiūros darbuotojo profesinio mokymo programą. Įžanginiai mokymai vykdomi pagal individualios priežiūros darbuotojo profesinės kompetencijos tobulinimo programas socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka.

3. Asmeninis asistentas, lydintis asmenį su negalia į kultūros įstaigas (muziejus, galerijas ir kt.), lankytinas vietas, kultūros, pramogų ar sporto renginius, turi teisę įsigyti bilietą su 100 procentų nuolaida.

4. Už asmeninės pagalbos teikimo organizavimą ir jos kokybės užtikrinimą atsako savivaldybių institucijos.

5. Asmens su negalia mokėjimo už asmeninę pagalbą dydis negali viršyti 20 procentų asmeninės pagalbos teikimo išlaidų dydžio ir negali būti didesnis negu asmens su negalia gaunamos individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos dydis. Jeigu asmeniui su negalia nėra skiriama ir mokama individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacija, mokėjimo už

asmeninę pagalbą dydis nustatomas vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymo nustatyta tvarka ir negali viršyti 20 procentų asmeninės pagalbos teikimo išlaidų dydžio. Asmeninė pagalba teikiama nemokamai asmeniui su negalia, kurio pajamos yra mažesnės negu 2 valstybės remiamų pajamų dydžiai. Asmens su negalia mokėjimo už asmeninę pagalbą dydį nustato savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

6. Valstybės biudžeto lėšų asmeninei pagalbai teikti paskirstymo, pervedimo, naudojimo, atsiskaitymo ir kontrolės tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

28 straipsnis. Socialinės paslaugos

1. Asmuo su negalia turi teisę į socialines paslaugas, atitinkančias jo individualųjį pagalbos poreikį, lygiai su kitais asmenimis.

2. Už socialinių paslaugų organizavimą ir prieinamumą atsako valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

3. Socialinės paslaugos asmenims su negalia organizuojamos ir teikiamos vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu.

29 straipsnis. Finansinės pagalbos priemonės

1. Asmeniui su negalia įstatymų nustatyta tvarka gali būti skiriamos šios finansinės pagalbos priemonės:

1) socialinė pinigine parama – skiriama siekiant užtikrinti jo materialinės padėties garantijas;

2) tikslinės kompensacijos ir (ar) pensijos, ir (ar) išmokos – skiriamos siekiant jam kompensuoti dėl negalios netektas pajamas ir individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimo išlaidas;

3) lengvatos – teikiamos siekiant jam užtikrinti individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą tais atvejais, kai galimybių patenkinti jo poreikius kitomis pagalbos priemonėmis nėra.

2. Įsidarbinęs asmuo su negalia nepraranda tikslinės kompensacijos ir (ar) socialinio draudimo netekto dalyvumo pensijos.

30 straipsnis. Šuns pagalbininko pagalba

1. Siekdamas sumažinti arba pašalinti sutrikusių funkcijų įtaką savo savarankiškumui ir mobilumui, asmuo su negalia gali naudotis šuns pagalbininko, kuriam išduotas šuns pagalbininko akreditaciją patvirtinantis dokumentas (toliau – šuo pagalbininkas), teikiama pagalba.

2. Šuns pagalbininko akreditaciją patvirtinantį dokumentą išduoda Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje gyvenantys fiziniai asmenys arba Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje

įsteigti juridiniai asmenys (jų filialai), kurie turi šunis pagalbininkus rengiančius fizinius ir (ar) juridinius asmenis vienijančių tarptautinių organizacijų akreditaciją ir kurie yra parengę šunį pagalbininką pagal specialią (-ias) šių organizacijų patvirtintą (-as) šunų pagalbininkų dresavimo programą (-as).

3. Asmuo su negalia, naudodamasis šuns pagalbininko pagalba, turi teisę:

- 1) patekti į viešąją erdvę, visuomeninės ir kitos paskirties pastatus ar statinius ir būti juose;
- 2) naudotis viešojo transporto objektais ir Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatyme numatytomis lengvatomis.

4. Jeigu, įgyvendinant šio straipsnio 3 dalies 1 punkte numatytą asmens su negalia teisę, šuns pagalbininko buvimas kartu su asmeniu su negalia gali sukelti pavojų kitų žmonių sveikatai ir (ar) gyvybei, taip pat grėsmę visuomeninės ir kitos paskirties pastatuose ar statiniuose laikomiems laukiniams gyvūnams arba sudaryti nepalankias sąlygas renginiams viešojoje erdvėje, visuomeninės ir kitos paskirties pastatuose ar statiniuose vykti, lankymosi visuomeninės ir kitos paskirties pastatuose ar statiniuose taisyklėse ir (ar) renginių organizavimo taisyklėse nustatomos pagalbos asmeniui su negalia priemonės taikomos, kai asmuo su negalia viešojoje erdvėje, visuomeninės ir kitos paskirties pastate ar statinyje ir (ar) vykstančiame renginyje negali naudotis šuns pagalbininko teikiama pagalba, taip pat priemonės, skirtos šuns pagalbininko saugumui ir gerovei užtikrinti, iki asmens su negalia būna viešojoje erdvėje, visuomeninės ir kitos paskirties pastate ar statinyje ir (ar) vykstančiame renginyje.

5. Asmuo su negalia, naudodamasis šio straipsnio 3 dalyje numatytomis teisėmis, atsakingo įmonės, įstaigos, organizacijos darbuotojo arba renginio organizatoriaus ar jo paskirto atsakingo asmens prašymu pateikia asmens su negalia pažymėjimą ir šuns pagalbininko akreditaciją patvirtinantį dokumentą (ar jų kopijas).

31 straipsnis. Aprūpintojo skyrimas, jo teisės ir pareigos

1. Fizinis asmuo skiriamas namuose slaugomo ar prižiūrimo pilnamečio asmens su negalia, kuriam iki pilnametystės buvo nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis dėl psichikos ir (ar) elgesio sutrikimų ir kuris dėl negalios negali savimi pasirūpinti ir (ar) įgalioti kito asmens jam atstovauti (toliau – slaugomas ar prižiūrimas asmuo), aprūpintoju 36 mėnesiams nuo slaugomo ar prižiūrimo asmens pilnametystės sukakties dienos.

2. Fizinis asmuo gali būti skiriamas aprūpintoju, jeigu jis atitinka vieną iš šių sąlygų:

- 1) yra slaugomo ar prižiūrimo asmens tėvas (įtėvis) ar motina (įmotė), išskyrus atvejį, kai tėvo (įtėvio) ar motinos (įmotės) valdžia teismo sprendimu laikinai ar neterminuotai apribota, senelis (-ė), pilnametis brolis ar sesuo;

2) iki slaugomo ar prižiūrimo asmens pilnametystės teismo sprendimu yra paskirtas slaugomo ar prižiūrimo asmens globėju ar rūpintoju.

3. Aprūpintojas skiriamas Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu per 20 darbo dienų nuo fizinio asmens rašytinio prašymo paskirti jį aprūpintoju ir dokumentų ar jų kopijų, patvirtinančių vieną iš šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų, gavimo Agentūroje dienos.

4. Slaugomam ar prižiūrimam asmeniui tuo pačiu metu gali būti paskirtas tik vienas aprūpintojas.

5. Agentūros direktorius ar jo įgaliotas asmuo sprendimą dėl aprūpintojo skyrimo pripažįsta netekusiu galios, kai:

- 1) aprūpintojas raštu atsisako būti slaugomo ar prižiūrimo asmens aprūpintoju;
- 2) pasikeičia slaugomo ar prižiūrimo asmens sveikatos būklė ir jis pats išreiškia valią (žodžiu, raštu, veiksniu ar kitokia valios išreiškimo forma) – atsisako paskirto aprūpintojo;

3) Agentūra iš savivaldybės administracijos, kitų įstaigų, institucijų, organizacijų ar fizinių asmenų gauna rašytinę informaciją, įrodančią, kad paskirtas aprūpintojas jo neaprūpina ar pažeidžia asmens su negalia teises ir teisėtus interesus, ir Agentūros direktoriaus nustatyta tvarka nustato šios informacijos pagrįstumą.

6. Agentūros direktorius ar jo įgaliotas asmuo sprendimą dėl aprūpintojo skyrimo pripažįsta netekusiu galios per 5 darbo dienas nuo dokumentų ar jų kopijų ir (ar) informacijos, nurodytos šio straipsnio 5 dalyje, gavimo Agentūroje dienos.

7. Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimas dėl aprūpintojo skyrimo netenka galios, jeigu:

- 1) slaugomam ar prižiūrimam asmeniui teismas paskiria globėją ar rūpintoją;
- 2) aprūpintojas miršta;
- 3) slaugomas ar prižiūrimas asmuo miršta.

8. Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimą dėl aprūpintojo skyrimo pripažinus netekusiu galios šio straipsnio 5 dalyje ir 7 dalies 2 punkte nurodytais pagrindais, slaugomam ar prižiūrimam asmeniui šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka gali būti paskirtas kitas aprūpintojas. Aprūpintojas skiriamas laikotarpiui, likusiam iki datos, kai sukanka 36 mėnesiai nuo slaugomo ar prižiūrimo asmens pilnametystės. Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimas dėl aprūpintojo skyrimo įsigalioja nuo fizinio asmens rašytinio prašymo paskirti jį aprūpintoju ir dokumentų ar jų kopijų gavimo Agentūroje dienos.

9. Aprūpintojo skyrimo ir jo veiklos priežiūros tvarką nustato Agentūros direktorius.

10. Aprūpintojo teisės:

1) kreiptis į viešojo administravimo subjektus dėl slaugomo ar prižiūrimo asmens individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimo;

2) gauti, tvarkyti ir naudoti slaugomam ar prižiūrimam asmeniui paskirtas ir išmokėtas tikslines kompensacijas, šalpos ir kitas išmokas, socialinio draudimo pensijas;

3) gauti informaciją apie slaugomam ar prižiūrimam asmeniui nustatytus neįgalumo lygį, dalyvumo lygį, individualiuosius pagalbos poreikius, rekomenduojamas pagalbos priemonės.

11. Aprūpintojo pareigos:

1) aprūpinti slaugomą ar prižiūrimą asmenį (juo rūpintis, tenkinti jo būtiniausius individualiuosius pagalbos poreikius);

2) gaunamas, administruojamas slaugomam ar prižiūrimam asmeniui skirtas tikslines kompensacijas, šalpos ir kitas išmokas, socialinio draudimo pensijas naudoti tik slaugomam ar prižiūrimam asmeniui aprūpinti.

VI SKYRIUS

PAGALBOS KOORDINAVIMO SKYRIMAS, ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

32 straipsnis. Pagalbos koordinavimo skyrimas, organizavimas ir vykdymas

1. Pagalbos koordinavimas skiriamas asmenims, kurie kreipiasi į Agentūrą dėl negalios vertinimo ir duoda sutikimą, kad jiems būtų teikiamas pagalbos koordinavimas. Jeigu asmuo nesutinka, kad jam būtų teikiamas pagalbos koordinavimas, Agentūra organizuoja tik negalios vertinimą. Pagalbos koordinavimo asmeniui su negalia skyrimo, organizavimo ir vykdymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras ar jo įgaliotos įstaigos vadovas.

2. Pagalbos koordinavimas asmeniui su negalia skiriamas, pratęsiamas ir baigiamas teikti Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu.

3. Pagalbos koordinavimas Agentūroje apima:

1) informacijos asmeniui su negalia ir (ar) jo atstovui pagal įstatymą suteikimą apie negalios nustatymo sąlygas ir terminus, individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą, asmens su negalia supažindinimą su kita jam aktualia informacija;

2) pagalbos vadybininko paskyrimą;

3) pagalbos plano sudarymą. Pagalbos planą, pagrįstą individualiųjų pagalbos poreikių įvertinimu, sudaro pagalbos vadybininkas įtraukdamas asmenį su negalia bei individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinančius teikėjus;

4) pagalbos plano įgyvendinimo stebėseną. Atsižvelgiant į pagalbos plane numatytus individualiuosius pagalbos poreikius, pagalbos planą įgyvendina asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinantys teikėjai. Pagalbos plano įgyvendinimo stebėseną atlieka pagalbos vadybininkas;

5) pagalbos plano peržiūrą. Jeigu įgyvendinant pagalbos planą atsiranda ir (ar) atliekant jo įgyvendinimo stebėseną pastebima naujų aplinkybių arba buvusios aplinkybės, dėl kurių asmeniui su negalia buvo skirtas pagalbos koordinavimas, išnyksta, pagalbos vadybininkas inicijuoja pagalbos plano peržiūrą ir (ar) pakeitimą, įtraukdamas individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinančius teikėjus, ir (ar) pagalbos koordinavimo baigimą.

4. Atsižvelgiant į pagalbos plane numatytus individualiuosius pagalbos poreikius, pagalbos planas ir informacija apie asmenį su negalia ir (ar) jo atstovą pagal įstatymą perduodami raštu ar elektroninių ryšių priemonėmis vykdyti pagal kompetenciją:

1) savivaldybės administracijai pagal asmens gyvenamąją vietą dėl asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimo organizavimo ir užtikrinimo ir (ar)

2) Užimtumo tarnybai dėl profesinės rehabilitacijos, užimtumo rėmimo priemonių ir (ar) darbo rinkos paslaugų teikimo asmeniui su negalia, ir (ar)

3) Agentūros įgaliotai įstaigai dėl asmens su negalia aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, ir (ar)

4) prireikus – kitoms įstaigoms pagal jų kompetenciją.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33 straipsnis. Asmens duomenų apsauga

Šiame įstatyme nurodyti asmens duomenys tvarkomi laikantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo.

Lietuvos Respublikos
asmens su negalia
teisių apsaugos pagrindų įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 1998 m. birželio 4 d. Tarybos rekomendacija 98/376/EB dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelių.

2. 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant

perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

3. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių.

4. 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/54/ES dėl priemonių, kad darbuotojai galėtų lengviau naudotis laisvo darbuotojų judėjimo teisėmis.

5. 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB.

“

2 straipsnis. Teisių ir garantijų išsaugojimas

1. Jeigu asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis ir (ar) specialieji poreikiai, kiti įstatymai nustato palankesnę teisinę reguliavimą, taikomi kiti (palankesni) įstatymai.

2. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas specialusis nuolatinės slaugos, specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis, nustatytas poreikis galioja iki nustatyto specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio termino pabaigos.

3. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis, nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis galioja iki nustatyto termino pabaigos.

4. Neįgalių asmenų automobilio statymo kortelės, kurios iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo išduotos asmenims su negalia, galioja iki neįgalių asmenų automobilio statymo kortelės galiojimo termino pabaigos.

5. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis iki senatvės pensijos amžiaus, dalyvumo lygis jų rašytiniu prašymu nustatomas remiantis iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos išduotais neįgaliojo pažymėjimais.

6. Siekiant išsaugoti asmenų, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, teises, numatomas šiems asmenims nustatyto

specialiųjų poreikių lygio prilyginimo dalyvumo lygiui pereinamasis laikotarpis – nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. Asmenų rašytiniu prašymu, remdamasi iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos išduotais neįgaliojo pažymėjimais, Agentūra nustato:

1) 15 procentų dalyvumo lygį – asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis;

2) 40 procentų dalyvumo lygį – asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis.

7. Jeigu šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodyti asmenys nesutinka su šio straipsnio 5 ir (ar) 6 dalyje nurodytu dalyvumo lygiu, nustatytu remiantis iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos išduotais neįgaliojo pažymėjimais ir jų rašytiniais prašymais, jie turi teisę kreiptis į Agentūrą dėl dalyvumo lygio nustatymo.

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2024 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 4 punktas galioja iki 2028 m. sausio 1 d.

3. 2026 m. sausio 1 d. įsigalioja tokia šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 28 straipsnio redakcija:

„28 straipsnis. Socialinės paslaugos

1. Asmuo su negalia turi teisę į socialines paslaugas, atitinkančias jo individualųjį pagalbos poreikį, lygiai su kitais asmenimis.

2. Už socialinių paslaugų organizavimą ir prieinamumą atsako valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

3. Socialinės paslaugos asmenims su negalia organizuojamos ir teikiamos vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu.

4. Asmeniui, turinčiam akivaizdžių negalios požymių, iki jam dar nenustatytas neįgalumo lygis ar dalyvumo lygis, jo ar jo šeimos narių sutikimu teikiama ankstyvosios pagalbos paslauga. Ankstyvosios pagalbos paslauga finansuojama iš valstybės biudžeto ir (ar) savivaldybių biudžetų, sudarant sutartį su akredituota ankstyvosios pagalbos paslauga, pritaikytą konkrečiai negaliai, teikiančia socialine paslaugų įstaiga ar organizacija.

5. Ankstyvosios pagalbos paslaugos turinį, jos skyrimo ir organizavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras ir sveikatos apsaugos ministras bendru įsakymu, finansavimo tvarką – socialinės apsaugos ir darbo ministras.“

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, socialinės apsaugos ir darbo ministras ar jo įgaliotos įstaigos vadovas, sveikatos apsaugos ministras ir švietimo, mokslo ir sporto ministras iki 2023 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

5. Iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos paskirtų Ginčų komisijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ginčų komisija) pirmininko ir narių įgaliojimai tęsiasi iki 2024 m. vasario 1 d.

6. Skundai, pateikti Ginčų komisijai iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, baigiami nagrinėti iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusio Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka. Skundai, pateikti Ginčų komisijai įsigaliojus šiam įstatymui, nagrinėjami Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka.

7. Kituose teisės aktuose vartojama sąvoka „neįgalusis“ tolygi sąvokai „asmuo su negalia“, sąvokos „darbingumo lygis“ ir „specialiųjų poreikių lygis“ – sąvokai „dalyvumo lygis“, sąvoka „specialusis poreikis“ – sąvokai „individualusis pagalbos poreikis“, sąvoka „specialusis nuolatinės slaugos poreikis“ – sąvokai „individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos pirmo ar antro lygio poreikis“, sąvoka „specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis“ – sąvokai „individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos trečio ar ketvirto lygio poreikis“, sąvoka „specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis“ – sąvokai „lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis“, sąvoka „didelių specialiųjų poreikių lygis“ – sąvokai „15 procentų dalyvumo lygis“, sąvoka „vidutinių specialiųjų poreikių lygis“ – sąvokai „40 procentų dalyvumo lygis“, sąvoka „netektas darbingumas“ – sąvokai „netektas dalyvumas“, sąvoka „neįgalumas“ – sąvokai „negalia“.

8. Kituose teisės aktuose ir sutartyse Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavadinimai yra tolygūs pavadinimui Asmenų su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

9. Kituose teisės aktuose nuoroda į Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą reiškia nuorodą į Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymą.

10. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, pasitelkdama nevyriausybinės organizacijas, iki 2025 m. gruodžio 31 d. išbando ankstyvosios pagalbos paslaugą, įvertina šios paslaugos teikimo ir organizavimo perspektyvas ir prireikus kartu su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija iki 2025 m. liepos 1 d. parengia teisės aktų, susijusių su ankstyvosios pagalbos paslaugos teikimu ir organizavimu, pakeitimus.

4 straipsnis. Įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas

1. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija atlieka šiame įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą, turi būti įvertinta, ar negalios nustatymo modelio pakeitimas, pagalbos koordinavimo modelio taikymas ir informacijos teikimas asmeniui su negalia jo pasirinktu prieinamu bendravimo būdu užtikrina asmens su negalia gyvenimo kokybės gerėjimą.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – 7 metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2032 m. spalio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ĮSTATYMO NR. I-2044 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m. gruodžio 20 d. Nr. XIV-1722
Vilnius

**1 straipsnis. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo
Nr. I-2044 nauja redakcija**

Pakeisti Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą Nr. I-2044 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
ASMENS SU NEGALIA TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ
ĮSTATYMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo paskirtis – užtikrinti asmens su negalia teisių apsaugą ir įgyvendinimą lygiai su kitais asmenimis, reglamentuoti negalios nustatymo, asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių nustatymo, tenkinimo ir finansavimo pagrindus, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas, kitas tarptautinės teisės normas ir principus, nustatyti asmens su negalia teisių apsaugos sistemos institucijas, jų veiklos teisinius pagrindus, funkcijas, teises ir pareigas asmens su negalia teisių apsaugos srityje.

2. Šis įstatymas taikomas:

- 1) Lietuvos Respublikos piliečiams;
- 2) kitos Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominei erdvei priklausančios Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybės narės piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti dokumentai, patvirtinantys ar suteikiantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje;

3) asmenims, kuriems, vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, turi būti taikomi Lietuvos Respublikos teisės aktai;

4) užsieniečiams, turintiems Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi Europos Sąjungoje;

5) užsieniečiams, kuriems suteiktas prieglobstis arba laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje;

6) Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos piliečiams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, ir jų šeimos nariams, kaip jie apibrėžiami Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje;

7) Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės piliečiams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, ir jų šeimos nariams, kaip jie apibrėžiami Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, kuriems išduoti dokumentai, suteikiantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje;

8) asmenims, kuriems suteiktas perkeliamojo asmens statusas.

3. Šio įstatymo 18 ir 19 straipsniai taip pat taikomi Lietuvos Respublikoje gyvenantiems užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi išduotas kaip ketinantiems dirbti Lietuvos Respublikoje aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą.

4. Šiuo įstatymu įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, nurodyti šio įstatymo priede.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Aplinkos veiksny**s – išorinė priežastis ir (ar) aplinkybė, padedančios arba trukdančios asmens su negalia savarankiškam gyvenimui ir veiklai.

2. **Aprūpintojas** – fizinis asmuo, paskirtas namuose slaugomam ar prižiūrimam pilnamečiam asmeniui su negalia, kuriam iki pilnametystės buvo nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis dėl psichikos ir (ar) elgesio sutrikimų ir kuris dėl negalios negali savimi pasirūpinti ir (ar) įgalinti kitą asmenį jam atstovauti, laikinai aprūpinti.

3. **Asmeninė pagalba** – asmeninio asistento individualiai teikiama pagalba asmeniui su negalia atlikti darbus ir vykdyti veiklas, kurių dėl negalios jis negali atlikti savarankiškai ir kurie būtini siekiant gyventi savarankiškai ir veikti visose gyvenimo srityse.

4. **Asmeninis asistentas** – fizinis asmuo, teikiantis asmeninę pagalbą asmeniui su negalia, su kuriuo jis nėra susijęs artimais giminystės ryšiais (nėra asmens su negalia tėvas (įtėvis) ar motina (įmotė), vaikas (įvaikis), senelis (-ė), vaikaitis (-ė), brolis, sesuo), santuokiniais ryšiais (nėra asmens su negalia sutuoktinis (-ė) ar asmuo, su kuriuo asmuo su negalia gyvena ir tvarko bendrą ūkį neįregistravęs santuokos), taip pat nėra asmens su negalia globėjas ar rūpintojas.

5. **Asmuo su negalia** – asmuo, kuriam šio įstatymo nustatyta tvarka nustatytas neįgalumo lygis arba 55 procentų ar mažesnis dalyvumo lygis.

6. **Brailio raštas** – lietuvių kalbai pritaikyta iškilių taškų simbolių sistema informacijai užrašyti ir skaityti.

7. **Būsto pritaikymas asmeniui su negalia** – būsto ir (ar) jo aplinkos pertvarkymas, kai patalpos arba jų dalys keičiamos sumontuojant (panaudojant) specialią įrangą ir (ar) atliekant remontą pagal individualiuosius asmens su negalia poreikius.

8. **Dalyvumo lygis** – atsižvelgiant į pilnamečio asmens negalią ir aplinkos veiksnius kompleksiskai įvertintos ir nustatytos asmens galimybės ir pajėgumas visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime.

9. **Finansinės pagalbos priemonės** – socialinė pinigine parama, tikslinės kompensacijos, pensijos, išmokos ir lengvatos, skirtos asmens su negalia individualiesiems pagalbos poreikiams tenkinti bei jo materialinės padėties ir lygių galimybių garantijoms užtikrinti.

10. **Individualusis pagalbos poreikis** – asmens su negalia poreikis, atsirandantis dėl jo negalios ir (ar) aplinkos veiksnių, trukdančių jam būti savarankiškam atliekant kasdienę veiklą.

11. **Lengvai suprantama kalba** – paprasta ir aiškiai struktūrizuota kalba, įskaitant simbolius ir ženklus, kuria pateikiama informacija visuomenės atstovams, tarp jų skaitymo, suvokimo problemų, intelekto negalią turintiems asmenims, taip pat vaikams ir senyvo amžiaus asmenims.

12. **Lietuvių gestų kalba** – Lietuvoje vartojama lygiavertė kitoms kalboms kurčiųjų ir asmenų su klausos negalia gimtoji kalba, kuri užtikrina jų kultūrinį ir kalbinį tapatumą.

13. **Negalia** – ilgalaikis funkcinis asmens organizmo sutrikimas (asmens įgimtos ir (ar) įgytos savybės), kuris dėl aplinkos veiksnių trukdo asmeniui visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime lygiai su kitais asmenimis.

14. **Neįgalumo lygis** – atsižvelgiant į nepilnamečio negalią ir aplinkos veiksnius kompleksiskai įvertintos ir nustatytos asmens galimybės visapusiškai ugdytis ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime.

15. **Pagalbos koordinavimas** – pagalbos plano, kuriame nustatomi asmens su negalia individualiosios pagalbos poreikių mastas, sudarymas, individualiosios pagalbos poreikių tenkinimo koordinavimas telkiant atsakingas institucijas ir pagalbos plano įgyvendinimo stebėseną. Asmens su negalia teisių apsaugos agentūroje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

16. **Prieinama aplinka** – fizinė ir informacinė aplinka (viešojo erdvė, visuomeninė ir (ar) gyvenamosios paskirties pastatas, transporto objektas, kibernetinė erdvė), kurioje asmuo su

negalia gali nevaržomas būti, laisvai judėti, gauti paslaugas ir (ar) prekes, gauti ir (ar) perduoti informaciją lygiai su kitais asmenimis.

17. Prieinamas bendravimo būdas – sakytinės, rašytinės, garsinės ir (ar) vaizdinės informacijos perdavimas ir (ar) gavimas, naudojant Brailio raštą, garsines, vaizdines priemones, lengvai suprantamą kalbą, prieinamą informacinę aplinką.

18. Profesinė rehabilitacija – asmens su negalia profesinės kompetencijos ir (ar) pajėgumo dalyvauti darbo rinkoje atkūrimas arba didinimas.

19. Techninės pagalbos priemonė – asmeniui su negalia skirtas standartinis ar specialus gaminys (įskaitant įtaisus, įrangą, programinę įrangą), padedantis kompensuoti, sumažinti organizmo funkcijų sutrikimus, veiklos ar dalyvavimo visuomeniniame gyvenime galimybių apribojimus arba jų išvengti.

20. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžiamos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatyme, Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatyme, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatyme.

3 straipsnis. Pagrindiniai asmens su negalia teisių apsaugos įgyvendinimo principai

Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, nevyriausybinės organizacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, užtikrindami ir (ar) įgyvendindami asmens su negalia teises, vadovaujasi šiais principais:

1) pagarbos asmens su negalia prigimtiniam orumui, savarankiškumui, įskaitant laisvę rinktis, ir nepriklausomumui pripažinimo – gerbiami asmens su negalia skirtumai ir pripažįstami jo, kaip žmonių įvairovės ir žmonijos dalies, orumas, vertė, lygios ir neatimamos teisės, kaip laisvės ir teisingumo pagrindas;

2) lygiateisiškumo – asmuo su negalia, nepaisant jo lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos ar kitų ypatybių (toliau kartu – ypatybės), turi tokias pačias teises kaip ir kiti visuomenės nariai, jam sudaromos tokios pačios ugdymosi, darbo, laisvalaikio, dalyvavimo visuomenės, politiniame ir bendruomenės gyvenime sąlygos ir (ar) galimybės kaip ir kitiems visuomenės nariams. Tik tais atvejais, kai asmeniui su negalia sudarytos

tokios pačios kaip ir kitiems visuomenės nariams sąlygos ir (ar) galimybės yra neveiksmingos, asmeniui su negalia numatomos palankesnės sąlygos ir (ar) didesnės galimybės visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime, palyginti su kitais asmenimis;

3) nediskriminavimo – draudžiama asmens su negalia bet kokia diskriminacija ir (ar) bet kokios formos išnaudojimas;

4) visapusiško įsitraukimo ir bendradarbiavimo – visi asmens su negalia gyvenimo klausimai sprendžiami kartu su juo ir (ar) jo atstovu pagal įstatymą ir (ar) bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis, atstovaujančiomis asmens su negalia teisėms ir interesams;

5) individualizavimo ir prieinamumo – individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimas organizuojamas planuojant ir (ar) įgyvendinant asmeniui su negalia skirtas priemones, atsižvelgiant į asmens su negalia poreikius ir asmenines savybes (įskaitant gebėjimus, amžių, brandą, lytį, psichikos ir fizinės savybes, negalią, socialinę aplinką ir kitas ypatybes bei emocinius ir socialinius ryšius), kuo arčiau asmens su negalia gyvenamosios vietos;

6) destigmatizacijos – visuomenė šviečiama siekiant pašalinti neigiamas nuostatas ir (ar) stereotipus, susijusius su negalia;

7) kompleksiskumo – individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimas organizuojamas taip, kad asmuo su negalia gautų visą reikiamą pagalbą ir būtų patenkinti būtiniausi jo individualieji pagalbos poreikiai;

8) negalios kompensavimo – dėl negalios atsiradę individualieji pagalbos poreikiai asmeniui su negalia kompensuojami teisės aktuose numatytais finansinės pagalbos priemonėmis ir kitomis pagalbos ir (ar) paramos formomis, atsižvelgiant į individualiojo pagalbos, skatinančios asmens dalyvumą, poreikio mastą;

9) pagarbos besivystantiems vaiko su negalia gebėjimams ir jo teisei išsaugoti savo tapatybę – gerbiami vaiko su negalia skirtumai ir pripažįstamos lygios ir neatimamos jo teisės kaip laisvės ir teisingumo pagrindas;

10) asmens su negalia šeimos ar artimųjų įtraukimo – asmuo su negalia suvokiamas kaip neatskiriama šeimos ar kitų jam svarbių asmenų grupės dalis. Gerbiama ir užtikrinama ne tik asmens su negalia, tačiau ir jo tėvų, sutuoktinių, vaikų ar kitų artimų ryši turinčių asmenų teisė į psichologinę, krizių įveikos, psichosocialinę pagalbą;

11) tinkamo sąlygų pritaikymo – būtini ir tinkami pakeitimai ir pritaikymas, dėl kurių nepatiriama neproporcinga ar nepagrįsta našta ir kurių reikia konkrečiu atveju siekiant užtikrinti asmenims su negalia galimybę naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis lygiai su kitais asmenimis ar galimybę įgyvendinti šias teises ir laisves.

II SKYRIUS

PAGRINDINĖS ASMENS SU NEGALIA TEISĖS IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

4 straipsnis. Asmens su negalia teisė į saviraiškos laisvę bei teisė gauti informaciją ir šių teisių įgyvendinimas

1. Asmuo su negalia turi teisę į saviraiškos laisvę, įskaitant laisvę reikšti savo nuomonę, ir teisę ieškoti, gauti ir (ar) skleisti informaciją ir (ar) idėjas jo pasirinktu (-ais) prieinamu (-ais) bendravimo būdu (-ais), taip pat lietuvių gestų kalba.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytas asmens su negalia teises, pagal kompetenciją:

1) pripažįsta asmens su negalia pasirinktą (-us) prieinamą (-us) bendravimo būdą (-us), bendravimą lietuvių gestų kalba ir sudaro sąlygas asmeniui su negalia jį (juos) naudoti viešųjų santykių srityje;

2) teikia asmeniui su negalia viešąją informaciją nemokamai bent vienu jo pasirinktu prieinamu bendravimo būdu ar lietuvių gestų kalba lygiai su kitais asmenimis;

3) skatina informacinės visuomenės informavimo priemonių valdytojus sudaryti sąlygas asmeniui su negalia gauti informaciją per informacinės visuomenės informavimo priemones (įskaitant interneto svetaines) jo pasirinktu prieinamu bendravimo būdu;

4) skatina viešuosius ir privačius juridinius asmenis, teikiančius paslaugas visuomenei (įskaitant internetu teikiamas paslaugas), sudaryti sąlygas asmeniui su negalia gauti informaciją apie jų teikiamas paslaugas jo pasirinktu (-ais) prieinamu (-ais) bendravimo būdu (-ais) ar lietuvių gestų kalba.

3. Informacijos teikimo asmeniui su negalia jo pasirinktu (-ais) prieinamu (-ais) bendravimo būdu (-ais) rekomendacijas tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.

5 straipsnis. Asmens su negalia teisė į prieinamą aplinką ir šios teisės įgyvendinimas

1. Asmuo su negalia turi teisę į prieinamą aplinką visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją:

1) koordinuoja prieinamos aplinkos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje kūrimą;

2) rengia ir tvirtina prieinamos aplinkos standartus ir (ar) gaires, prižiūri ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi;

3) šviečia visuomenę ir rengia mokymus prieinamos aplinkos užtikrinimo klausimais.

3. Šio straipsnio 2 dalies nuostatos įgyvendinamos atliekant teritorijų planavimą ir statinių projektavimą bei fizinės ir informacinės aplinkos pritaikymą asmens su negalia poreikiams.

4. Už asmens su negalia teisės į prieinamą aplinką įgyvendinimą atsako:

1) Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija – už fizinės aplinkos pritaikymo asmens su negalia poreikiams statybos normatyvinių techninių dokumentų parengimą, patvirtinimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą;

2) Aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos transporto saugos administracija ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją – už transporto objektų pritaikymo asmens su negalia poreikiams normatyvinių techninių dokumentų parengimą, patvirtinimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą;

3) statinių naudotojai – už statinių pritaikymą asmens su negalia poreikiams;

4) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Susisiekimo ministerija pagal kompetenciją – už informacinės aplinkos prieinamumą reglamentuojančių teisės aktų parengimą, patvirtinimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą.

6 straipsnis. Kurčiojo ir asmens su klausos negalia teisė bendrauti ir gauti informaciją lietuvių gestų kalba

1. Kurčiasis ir asmuo su klausos negalia turi prigimtinę teisę į kalbą ir teisę bendrauti, teikti ir gauti informaciją ir (ar) paslaugas lietuvių gestų kalba.

2. Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugos kurtiesiems ir asmenims su klausos negalia teikiamos nemokamai, atsižvelgiant į jų individualiuosius pagalbos poreikius.

3. Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugų teikimą Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Agentūra) direktoriaus nustatyta tvarka užtikrina Lietuvių gestų kalbos vertimo centras.

4. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytas teises, pagal kompetenciją:

1) sudaro sąlygas ir galimybes mokytis lietuvių gestų kalbos;

2) užtikrina, kad kurtiesiems ir asmenims su klausos negalia informacija ir (ar) paslaugos būtų teikiamos lietuvių gestų kalba.

7 straipsnis. Asmens su negalia teisė į sveikatos priežiūrą

1. Asmuo su negalia turi teisę į asmens sveikatos priežiūrą, visuomenės sveikatos priežiūrą, papildomąją ir alternatyviąją sveikatos priežiūrą ir kitą sveikatinimo veiklą (toliau – sveikatos priežiūra) lygiai su kitais asmenimis.

2. Asmuo su negalia, kuriam yra nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis, turi teisę, kad jį sveikatos priežiūros paslaugų teikimo metu lydėtų, o kai

jam teikiamos stacionarinės sveikatos priežiūros paslaugos, kartu būtų arba lankytų jo artimasis giminaitis ar kitas pasirinktas asmuo, jeigu tai netrukdo paciento gydymo procesui, sveikatos priežiūros įstaigos vadovo nustatyta tvarka. Ši asmens su negalia teisė galioja ir paskelbus ekstremaliąją situaciją ar karantiną.

3. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją:

1) sudaro sąlygas asmeniui su negalia sveikatos priežiūros paslaugas gauti kuo arčiau jo gyvenamosios vietos;

2) taiko prevencijos priemones, padedančias asmeniui su negalia išvengti organizmo funkcijų, darančių įtaką neįgalumo ar dalyvumo lygio mažėjimui, sutrikimų didėjimo.

4. Sveikatos priežiūros paslaugos asmenims su negalia organizuojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu.

8 straipsnis. Asmens su negalia teisė į švietimą

1. Asmuo su negalia turi teisę į švietimą, įskaitant ir mokymąsi visą gyvenimą, lygiai su kitais asmenimis.

2. Asmeniui su negalia garantuojamas ugdymas valstybės lėšomis valstybinėse ir savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigose, mokyklose pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, taip pat galimybė valstybės lėšomis mokytis pagal profesinio mokymo programas Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo nustatyta tvarka.

3. Asmeniui su negalia užtikrinamas sveikatos priežiūros paslaugų teikimas ugdymo ir švietimo įstaigose, jeigu jos yra būtinos dėl negalios. Šios paslaugos ugdymo ir švietimo įstaigose teikiamos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, suderinta su švietimo, mokslo ir sporto ministru. Už sveikatos priežiūros paslaugoms ugdymo ir švietimo įstaigose teikti reikalingų patalpų suteikimą atsako ugdymo ar švietimo įstaigos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas).

4. Už švietimo organizavimą ir jo prieinamumą asmeniui su negalia atsako Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, švietimo teikėjas ir savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), nevalstybinių mokyklų savininkai ir švietimo įstaigos.

9 straipsnis. Asmens su negalia teisė į laisvalaikį, sportą ir kultūrinę veiklą

1. Asmuo su negalia turi teisę į laisvalaikį, sportą ir kultūrinę veiklą, atitinkančius jo amžių ir individualųjį pagalbos poreikį.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją sudaro sąlygas ir užtikrina lygias galimybes asmeniui su negalia dalyvauti laisvalaikio, sporto ir kultūrinėje veikloje.

3. Už asmens su negalia teisę į laisvalaikį, sportą ir kultūrinę veiklą pagal kompetenciją atsako:

- 1) Ekonomikos ir inovacijų ministerija – formuodama visiems prieinamo turizmo politiką;
- 2) Lietuvos Respublikos kultūros ministerija – formuodama informacinio prieinamumo gerinimo asmenims su negalia ir jų dalyvavimo kultūrinėje veikloje politiką;
- 3) Švietimo, mokslo ir sporto ministerija – formuodama sporto veiklos ir renginių prieinamumo asmenims su negalia politiką.

4. Savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją organizuoja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos teisės įgyvendinimą savivaldybėse.

10 straipsnis. Asmens su negalia teisė į užimtumą ir profesinę reabilitaciją

1. Asmuo su negalia turi teisę į užimtumą ir teisę į profesinę reabilitaciją lygiai su kitais asmenimis.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, užtikrindamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę, pagal kompetenciją:

- 1) sudaro asmeniui su negalia tokias pačias palankias įdarbinimo ir darbo sąlygas kaip ir kitiems visuomenės nariams;
- 2) Užimtumo įstatymo nustatyta tvarka remia darbdavius, įdarbinusius asmenis su negalia;
- 3) teikia asmeniui su negalia Užimtumo įstatyme nustatytas darbo rinkos paslaugas ir užimtumo rėmimo priemones ir organizuoja asmeniui su negalia profesinę reabilitaciją;

4) valstybės ir savivaldybės įstaigose, įmonėse, akcinėse bendrovėse, kurių akcininkė yra valstybė ar savivaldybė, viešosiose įstaigose, kurių steigėja ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, kuriose valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausanti kapitalo dalis suteikia 1/2 ar daugiau balsų, darbuotojų su negalia skaičius nuo 2024 m. sausio 1 d. turi sudaryti ne mažiau kaip 5 procentus bendro darbuotojų skaičiaus, jeigu šiose organizacijose yra 25 ir daugiau darbuotojų. Šios nuostatos laikymosi kontrolę atlieka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Nesant tinkamos kvalifikacijos darbuotojo, organizacija kartu su Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos organizuoja darbuotojo perkvalifikavimą ar parengimą, remdamosi Užimtumo įstatymu.

3. Už asmens su negalia užimtumo politikos formavimą atsako Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

11 straipsnis. Asmens su negalia teisė į savarankišką gyvenimą

1. Asmuo su negalia turi teisę į savarankišką gyvenimą, teisę gauti paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti ir valstybės garantuojamą pagalbą gyventi savarankiškai nepriklausomai nuo jo negalios.

2. Už asmens su negalia teisės į savarankišką gyvenimą įgyvendinimą pagal kompetenciją atsako ministerijos ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

III SKYRIUS

ASMENS SU NEGALIA TEISIŲ APSAUGOS POLITIKOS VALDYMAS. ATSAKINGŲ INSTITUCIJŲ FUNKCIJOS

12 straipsnis. Asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymas

1. Asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymas – asmens su negalia teisių apsaugos politikos strateginių tikslų ir (ar) pažangos uždavinių nustatymas, priemonių ir projektų planavimas, administravimas, organizavimas, įgaliojimų ir atsakomybės paskirstymas ir stebėseną.

2. Pagrindinės asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo institucijos:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

2) Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kitos ministerijos pagal ministrams priskirtas valdymo sritis;

3) Asmens su negalia gerovės taryba (toliau – Taryba);

4) Agentūra;

5) savivaldybių institucijos ir įstaigos;

6) nevyriausybinių organizacijų.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos institucijos, įstaigos ir nevyriausybinių organizacijų bendrauja ir bendradarbiauja, formuodamos ir (ar) įgyvendindamos asmens su negalia teisių apsaugos politiką.

4. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos skatina ir remia nevyriausybinių organizacijų veiklą asmens su negalia teisių apsaugos srityje, finansuodamos nevyriausybinių organizacijų įgyvendinamas programas ir priemones, projektus, kitas iniciatyvas.

13 straipsnis. Vyriausybės ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Vyriausybė:

1) teikia Lietuvos Respublikos Seimui asmens su negalia teisių apsaugos politikos formavimą ir įgyvendinimą reglamentuojančių įstatymų projektus;

2) tvirtina Nacionalinį pažangos planą, kuriame nustato strateginius asmens su negalia teisių apsaugos politikos tikslus ir (ar) uždavinius, jiems įgyvendinti skirtas plėtros programas, kuriose nustatomos pažangos priemonės;

3) koordinuoja ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų veiklą, užtikrindama asmens su negalia teisių apsaugos politikos įgyvendinimą.

2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

1) formuoja asmens su negalia teisių apsaugos politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;

2) analizuoja valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų pateiktą informaciją asmens su negalia teisių apsaugos srityje, vertina asmens su negalia teisių apsaugos būklę Lietuvos Respublikoje;

3) teikia pasiūlymus Vyriausybei dėl asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo tobulinimo ir asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo bei finansavimo;

4) dalyvauja rengiant Nacionalinį pažangos planą, kuriame nustatomi strateginiai asmens su negalia teisių apsaugos politikos tikslai ir (ar) uždaviniai. Rengia nacionalines plėtros programas, kuriomis įgyvendinami šios politikos pažangos uždaviniai, ir teikia jas Vyriausybei tvirtinti, numato priemones šiems uždaviniams pasiekti, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą.

14 straipsnis. Tarybos kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Taryba yra kolegiali institucija, veikianti prie Vyriausybės ir sudaroma iš ministerijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų paskirtų atstovų, akademinės bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų, atstovaujančių asmenims su negalia, deleguotų atstovų. Tarybos veiklos tikslas – gerinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos koordinavimą, jų bendravimą ir bendradarbiavimą su nevyriausybėmis organizacijomis ir teisės aktų įgyvendinimą asmens su negalia teisių apsaugos srityje. Tarybos sudarymo tvarką nustato ir jos veiklos nuostatus tvirtina Vyriausybė.

2. Taryba:

1) analizuoja asmens su negalia teisių apsaugos ir jo gerovės būklę Lietuvos Respublikoje ir teikia pasiūlymus Seimui, Vyriausybei, ministrams pagal jiems priskirtas valdymo sritis, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl jų formuojamos politikos ir (ar) jos įgyvendinimo tobulinimo;

2) analizuoja teisės aktus, susijusius su asmens su negalia teisių apsauga, ir vertina viešojo administravimo ar ūkio subjektų priimtų teisės aktų ar veiksmų (neveikimo) atitiktį šiame įstatyme įtvirtintiems pagrindiniams asmens su negalia teisių apsaugos įgyvendinimo principams;

3) nagrinėja savivaldybių asmens su negalia gerovės tarybų veiklos ataskaitas ir savivaldybių renkama statistiką;

4) atlieka kitas Tarybos veiklos nuostatuose numatytas funkcijas.

15 straipsnis. Agentūros kompetencija ir teisės asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Agentūra ir (ar) jos struktūriniai padaliniai, dalyvaudami formuojant ir įgyvendinant asmens su negalia teisių apsaugos politiką:

1) organizuoja asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimą;

2) koordinuoja asmens su negalia teisių apsaugos politikos ir jos įgyvendinimo priemonių ir (ar) projektų įgyvendinimą;

3) organizuoja asmens su negalia teisių apsaugos politikos ir jos įgyvendinimo priemonių Lietuvos Respublikoje stebėseną, dalyvauja rengiant Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas;

4) teikia ministrams pagal jiems priskirtas valdymo sritis pasiūlymus dėl asmens su negalia teisių apsaugos teisinio reguliavimo tobulinimo;

5) teikia metodinę pagalbą valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, nevyriausybinėms organizacijoms dėl asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo;

6) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka ir terminais priima sprendimus dėl asmens su negalia:

a) neįgalumo lygio, jo atsiradimo laiko, termino;

b) dalyvumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino, netekto dalyvumo procentų (100 procentų dalyvumo lygio ir asmeniui nustatyto dalyvumo lygio procentų skirtumo);

c) profesinės reabilitacijos poreikio;

d) darbo pobūdžio ir sąlygų;

e) individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio, termino;

f) lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio, termino;

g) techninės pagalbos priemonių poreikio;

h) automobilio statymo kortelės poreikio, termino;

i) pagalbos koordinavimo poreikio;

j) aprūpintojo skyrimo;

- k) darbo asistento pagalbos poreikio, termino;
- 7) rengia ir tvirtina asmens su negalia pažymėjimo išdavimo ir keitimo tvarkos aprašą, pažymėjimo formą, organizuoja šio pažymėjimo pagaminimą ir išdavimą;
- 8) rengia ir tvirtina asmens su negalia automobilio statymo kortelės formą, organizuoja šios kortelės pagaminimą ir išdavimą;
- 9) organizuoja pagalbos plano, kuriame nustatomi asmens su negalia individualieji pagalbos poreikiai (toliau – pagalbos planas), sudarymą, įtraukiant asmenį su negalia bei individualių pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinančius teikėjus, ir pagalbos plano įgyvendinimo stebėseną;
- 10) organizuoja asmens su negalia aprūpinimą techninės pagalbos priemonėmis;
- 11) organizuoja ir vykdo visuomenės švietimą asmens su negalia teisių apsaugos klausimais;
- 12) atlieka kitas šiame įstatyme ir Agentūros veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

2. Agentūra asmens su negalia teisių apsaugos politikos įgyvendinimo tikslais turi teisę neatlygintinai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įmonių, kitų įmonių ir organizacijų, valstybės ir žinybinių registrų, valstybės ir savivaldybių informacinių sistemų informaciją, duomenis, taip pat specialių kategorijų asmens duomenis, susijusius su šio straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytų sprendimų priėmimu.

3. Agentūros priimti sprendimai yra privalomi ir gali būti skundžiami privaloma ikiteismine tvarka Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka ir (ar) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

16 straipsnis. Savivaldybių institucijų ir įstaigų kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

1. Savivaldybių institucijos ir įstaigos:

- 1) organizuoja asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemonių ir (ar) paslaugų įgyvendinimą savo savivaldybės teritorijoje, pasitelkdamas nevyriausybinės organizacijas;
- 2) sudaro sąlygas asmeniui su negalia ir (ar) jo atstovui pagal įstatymą reikalingas paslaugas ir (ar) pagalbą gauti kuo arčiau gyvenamosios vietos, teikdamos prioritetą paslaugų ir (ar) pagalbos asmeniui su negalia teikimui bendruomenėje;
- 3) analizuoja asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo būklę savivaldybėje, savivaldybės planavimo dokumentuose numato asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemones ir užtikrina jų įgyvendinimą;

4) vertina asmens su negalia savarankiškumą kasdienėje veikloje, socialinių paslaugų, kompleksiskai teikiamos pagalbos, asmeninės pagalbos jam teikimo poreikį;

5) organizuoja socialinių paslaugų teikimą, būsto pritaikymą asmeniui su negalia, asmeninės pagalbos teikimą, pasitelkdamas nevyriausybinės organizacijas, ir perduoda fiziniams asmenims reikalingas techninės pagalbos priemones nuosavybėn ir (ar) panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudoti;

6) bendradarbiauja su nevyriausybėmis organizacijomis, atstovaujančiomis asmenų su negalia teisėms ir interesams, pagal kompetenciją prisideda prie šios veiklos vykdymo;

7) pagal kompetenciją dalyvauja sudarant ir įgyvendinant pagalbos planą:

a) susitikimo su asmeniu su negalia metu aptaria jo individualiuosius pagalbos poreikius;

b) organizuoja ir užtikrina pagalbos plane numatytų individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą ir apie tai informuoja Agentūrą;

c) asmeniui su negalia raštu atsisakius pagalbos plane numatytų priemonių, apie tai informuoja Agentūrą;

d) kartu su Agentūra inicijuoja pagalbos plano peržiūrą ir (ar) pakeitimą, jeigu įgyvendinant pagalbos planą atsiranda ir (ar) atliekant jo įgyvendinimo stebėseną pastebima naujų aplinkybių arba buvusios aplinkybės, dėl kurių asmeniui su negalia buvo skirtas pagalbos koordinavimas, išnyksta;

8) atlieka kitas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme numatytas funkcijas, susijusias su sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių asmenų su negalia savarankiškumui bendruomenėje sudarymu;

9) steigia asmens su negalia gerovės tarybas savivaldybėse.

2. Savivaldybės administracija atlieka asmenų su negalia reikalų koordinavimo funkciją, kurios tikslas – koordinuoti asmenų su negalia socialinės integracijos politikos ir asmenų su negalia teisių, nustatytų tarptautiniuose dokumentuose, kuriuos Lietuvos Respublika yra ratifikavusi ar kitaip prie jų prisijungusi, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose, įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje ir stiprinti valstybės ir savivaldybės institucijų bei įstaigų, dirbančių asmenų su negalia socialinės integracijos politikos srityje, bendradarbiavimą. Asmenų su negalia reikalų koordinavimo funkcijos atlikimas finansuojamas iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams. Valstybės biudžeto dotacijų skyrimo asmenų su negalia reikalų koordinavimo funkcijos atlikimui finansuoti tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

17 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijų kompetencija asmens su negalia teisių apsaugos politikos valdymo srityje

Nevyriausybės organizacijos:

- 1) teikia siūlymus Vyriausybei, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl asmens su negalia teisių apsaugos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo tobulinimo;
- 2) atstovaudamos asmenų su negalia teisėms ir interesams, įgyvendina asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemones ir (ar) projektus iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų lėšų;
- 3) dalyvauja atliekant asmens su negalia teisių apsaugos politikos ir jos įgyvendinimo priemonių Lietuvos Respublikoje stebėseną, dalyvauja rengiant Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas;
- 4) organizuoja ir vykdo visuomenės švietimą asmens su negalia teisių apsaugos klausimais;
- 5) teikia kandidatus į Tarybos narius.

IV SKYRIUS

NEĮGALUMO LYGIO, DALYVUMO LYGIO, INDIVIDUALIOS PAGALBOS TEIKIMO IŠLAIDŲ KOMPENSACIJOS POREIKIO, LENGVOJO AUTOMOBILIO AR JO TECHNINIO PRITAIKYMO IŠLAIDŲ KOMPENSACIJOS POREIKIO NUSTATYMAS. ASMENS SU NEGALIA AUTOMOBILIO STATYMO KORTELĖ IR JOS GALIOJIMO TERMINAI. PROFESINĖ REABILITACIJA

18 straipsnis. Neįgalumo lygio nustatymas ir terminai

1. Neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki pilnametystės, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu.
2. Gali būti nustatomi tokie neįgalumo lygiai:
 - 1) sunkaus neįgalumo – asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, neigiamo aplinkos veiksnių poveikio visiškai neįgyjamas asmens amžių atitinkantis savarankiškumas, žymiai sumažėjusios galimybės ugdytis;
 - 2) vidutinio neįgalumo – asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, neigiamo aplinkos veiksnių poveikio iš dalies neįgyjamas asmens amžių atitinkantis savarankiškumas, sumažėjusios galimybės ugdytis;
 - 3) lengvo neįgalumo – asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, neigiamo aplinkos veiksnių poveikio nežymiai sumažėjęs asmens savarankiškumas ir galimybės ugdytis.
3. Neįgalumo lygis nustatomas kompleksiskai įvertinus aplinkos veiksnių įtaką asmens savarankiškumui, galimybėms ugdytis bei asmens organizmo funkcijų sutrikimus po to, kai yra

panaudotos visos galimos medicininės priemonės ir atsižvelgiant į individualiojo pagalbos poreikio mastą.

4. Neįgalumo lygis gali būti nustatomas tokiais terminais:

1) 6 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui per artimiausius 6 mėnesius;

2) 12 mėnesių, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui per artimiausius 12 mėnesių;

3) 24 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui per artimiausius 24 mėnesius;

4) iki pilnametystės, kai neprognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens neįgalumo lygio pasikeitimui, ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

5. Neįgalumo lygio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru bei švietimo, mokslo ir sporto ministru. Rengiant neįgalumo lygio nustatymo kriterijus ir neįgalumo lygio nustatymo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybės organizacijos.

19 straipsnis. Dalyvumo lygio nustatymas ir terminai

1. Dalyvumo lygis nustatomas:

1) asmenims iki pilnametystės, jeigu jie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu;

2) pilnamečiams asmenims.

2. Dalyvumo lygis dėl nelaimingo atsitikimo darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba susirgimo profesine liga asmeniui nustatomas neatsižvelgiant į jo amžių.

3. Dalyvumo lygis nustatomas kompleksiskai įvertinus aplinkos veiksnių įtaką asmens savarankiškumui, galimybes veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime bei asmens organizmo funkcijų sutrikimus po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės priemonės ir atsižvelgiant į individualiojo pagalbos poreikio mastą.

4. Dalyvumas įvertinamas procentais, jo lygis nustatomas 5 procentinių punktų intervalais.

5. Asmeniui, kuriam sunkaus neįgalumo lygis buvo nustatytas dėl diagnozių pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą

leidimą „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM), žymimų kodais F72 ir F73, sukakus pilnametystę, neįgalumo lygis prilyginamas dalyvumo lygiui vadovaujantis dalyvumo lygio nustatymo kriterijais.

6. Dalyvumo lygis gali būti nustatomas tokiais terminais:

1) 6 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui per artimiausius 6 mėnesius;

2) 12 mėnesių, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui per artimiausius 12 mėnesių;

3) 24 mėnesiams, kai prognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui per artimiausius 24 mėnesius;

4) neterminuotai, kai neprognozuojami aplinkos veiksnių įtakos ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimų pasikeitimai, galintys daryti įtaką asmens dalyvumo lygio pasikeitimui, ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

7. Dalyvumo lygio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru. Rengiant dalyvumo lygio nustatymo kriterijus ir dalyvumo lygio nustatymo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos.

20 straipsnis. Individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymas ir terminai

1. Asmeniui, kuriam dėl riboto savarankiškumo reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) slauga, gali būti nustatomas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis.

2. Gali būti nustatomi tokie individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio lygiai:

1) pirmas lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo yra visiškai nesavarankiškas, negeba orientuotis ir (ar) judėti, ir jam reikalinga nuolatinė kito asmens pagalba ir (ar) slauga;

2) antras lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi didelių savarankiškumo, galimybės orientuotis ir (ar) judėti sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) slauga nuo 6 iki 10 valandų per parą;

3) trečias lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi vidutinių savarankiškumo ir

dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba nuo 4 iki 6 valandų per parą;

4) ketvirtas lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi nedidelių savarankiškumo ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba ne ilgiau kaip 4 valandas per parą.

3. Individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis nustatomas tokiais terminais:

1) 6 mėnesiams, kai prognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas per artimiausius 6 mėnesius;

2) 12 mėnesių, kai prognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas per artimiausius 12 mėnesių;

3) 24 mėnesiams, kai prognozuojamas asmens organizmo funkcijų ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas per artimiausius 24 mėnesius;

4) iki pilnametystės sukakties dienos, kai individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis nustatomas asmeniui iki pilnametystės ir neprognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas iki pilnametystės;

5) neterminuotai, kai neprognozuojamas asmens organizmo funkcijų sutrikimo ir (ar) savarankiškumo kasdienėje veikloje pasikeitimas ir (ar) asmens organizmo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

4. Asmuo, kuriam nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis, turi teisę gauti Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatyme nustatyto dydžio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją.

5. Individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru. Rengiant individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijus ir individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos.

21 straipsnis. Lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymas ir terminai

1. Asmeniui, kurio judėjimo funkcijų sutrikimas yra ilgalaikis ir (ar) negrįžtamas, gali būti nustatomas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis.

2. Lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis nustatomas tokiais terminais:

1) 72 mėnesiams, kai prognozuojamas asmens judėjimo funkcijų sutrikimo pasikeitimas per artimiausius 72 mėnesius;

2) neterminuotai, kai neprognozuojamas asmens judėjimo funkcijų sutrikimo pasikeitimas ir (ar) asmens judėjimo funkcijų sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio.

3. Lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru.

4. Asmuo, kuriam nustatytas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis, turi teisę gauti Tikslinių kompensacijų įstatyme nustatyto dydžio lengvojo automobilio ir (ar) jo techninio pritaikymo išlaidų kompensaciją.

22 straipsnis. Asmens su negalia automobilio statymo kortelė ir jos galiojimo terminai

1. Asmens su negalia automobilio statymo kortelę turi teisę gauti:

1) asmenys, kuriems nustatytas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis;

2) asmenys, kuriems nustatytas sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygis;

3) asmenys, kuriems nustatytas iki 25 procentų dalyvumo lygis;

4) asmenys, kuriems nustatytas 30–55 procentų dalyvumo lygis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvąjį automobilį, ir dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami techninėmis judėjimo pagalbos priemonėmis: vežimėliu, skirtu asmeniui su negalia, ar vaikščiojimo priemonėmis (lazdele, ramentais, vaikštyne ar kita vaikščiojimui palengvinti skirta priemone).

2. Asmens su negalia automobilio statymo kortelė galioja iki nustatyto:

1) lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio termino pabaigos;

2) sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygio termino pabaigos;

3) dalyvumo lygio termino pabaigos.

3. Asmens su negalia automobilio statymo kortelės išdavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras ar jo įgaliotos įstaigos vadovas.

23 straipsnis. Profesinė reabilitacija

1. Profesinės reabilitacijos poreikio nustatymo kriterijus, profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

2. Profesinės reabilitacijos teikimas finansuojamas iš valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų.

3. Jeigu asmuo, dalyvaujantis profesinės reabilitacijos programoje, yra draudžiamas visų rūšių valstybiniu socialiniu draudimu, jam iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų, vadovaujantis Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu, mokama profesinės reabilitacijos išmoka.

4. Jeigu asmuo, dalyvaujantis profesinės reabilitacijos programoje, nedraudžiamas valstybiniu socialiniu draudimu arba draudžiamas tik valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, jam Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų mokama 2 valstybinių socialinio draudimo bazinių pensijų dydžio profesinės reabilitacijos išmoka. Sprendimą dėl profesinės reabilitacijos išmokos skyrimo ir mokėjimo priima Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba).

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodyta profesinės reabilitacijos išmoka asmeniui skiriama nuo pirmos dalyvavimo profesinės reabilitacijos programoje dienos ir mokama kiekvieną mėnesį, bet ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų. Į šį laikotarpį neįskaičiuojamas laikotarpis, kai dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino profesinės reabilitacijos programa, kurioje dalyvavo asmuo, yra sustabdyta. Ši išmoka skiriama ir mokama neatsižvelgiant į kitas asmens gaunamas pajamas, taip pat laikotarpiu, kai dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino profesinės reabilitacijos programa, kurioje dalyvavo asmuo, yra sustabdyta.

V SKYRIUS

ASMENS SU NEGALIA INDIVIDUALIŲJŲ PAGALBOS POREIKIŲ RŪŠYS, JŲ NUSTATYMAS, TENKINIMAS IR FINANSAVIMAS

24 straipsnis. Asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių rūšys ir jų tenkinimo finansavimas

1. Asmens su negalia individualieji pagalbos poreikiai tenkinami neatsižvelgiant į asmens amžių, jo neįgalumo lygį ar dalyvumo lygį.

2. Asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių rūšys:

- 1) būsto pritaikymo;
- 2) techninės pagalbos priemonių;
- 3) asmeninės pagalbos;
- 4) socialinių paslaugų;
- 5) finansinės pagalbos priemonių;
- 6) šuns pagalbininko;

- 7) aprūpintojo;
- 8) švietimo pagalbos;
- 9) sveikatos priežiūros;
- 10) kitas asmens su negalia individualusis pagalbos poreikis, jeigu tokį poreikį reglamentuoja kiti įstatymai.

3. Asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimas finansuojamas iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, paramos lėšų, asmens lėšų.

25 straipsnis. Būsto pritaikymo asmeniui su negalia poreikio nustatymas, terminai ir finansavimas

1. Būsto pritaikymo asmeniui su negalia poreikis nustatomas asmeniui su negalia, kurio judėjimo funkcijų sutrikimas yra pastovus ir negrįžtamas ir (ar) kuriam nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis dėl psichikos ir (ar) elgesio arba regos sutrikimų.

2. Sprendimą dėl būsto pritaikymo asmeniui su negalia priima mero ar jo įgalioto savivaldybės administracijos valstybės tarnautojo sudaryta būsto pritaikymo komisija socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka.

3. Sprendimą pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams priima butų ir kitų patalpų savininkai Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu butų ir kitų patalpų savininkų susirinkime sprendimas pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams nepriimamas, sprendimą, ar pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams, kai toks pritaikymas finansuojamas ne iš bendrojo naudojimo objektų savininkų lėšų, priima meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, gavęs buto ir kitų patalpų savininko prašymą dėl būsto ir jo aplinkos pritaikymo, vadovaudamasis socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta būsto pritaikymo tvarka. Sprendimą pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus asmens su negalia poreikiams, kai toks pritaikymas finansuojamas ne iš bendrojo naudojimo objektų savininkų lėšų, priėmęs meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas užtikrina, kad daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų pritaikymas asmens su negalia poreikiams turi būti atliktas nesumažinant kitų daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų nekilnojamojo turto vertės. Už daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų pritaikymą asmens su negalia poreikiams, kai toks pritaikymas finansuojamas ne iš bendrojo naudojimo objektų savininkų lėšų, atsako meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas.

4. Jeigu asmuo su negalia gyvena daugiabučiame name, kuriame įrengtas liftas, turi būti užtikrinta galimybė juo naudotis visuose daugiabučio namo aukštuose, nereikalaujant kitų daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų sutikimo. Šią teisę asmuo įgyvendina kreipdamasis į daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytoją, kuris organizuoja darbus, užtikrinančius, kad liftas veiktų visuose daugiabučio namo aukštuose.

5. Būsto pritaikymo asmeniui su negalia poreikio nustatymo, būsto pritaikymo ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

6. Už būsto pritaikymo asmeniui su negalia organizavimą ir būsto pritaikymo kokybės užtikrinimą atsako savivaldybės institucijos ir (ar) asmuo su negalia ar jo atstovas pagal įstatymą.

26 straipsnis. Techninės pagalbos priemonių rūšys, jų poreikio nustatymas, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis būdai, tvarka ir finansavimas

1. Techninės pagalbos priemonių rūšys:

- 1) judėjimo;
- 2) regos;
- 3) klausos;
- 4) komunikacijos ir sensorikos.

2. Techninės pagalbos priemonių poreikis gali būti nustatomas:

- 1) asmeniui su negalia;
- 2) asmeniui po ūmios traumos ir (ar) ligos ir (ar) turinčiam judesio raidos sutrikimų, iki neįgalumo ar dalyvumo lygis jam dar nenustatytas;
- 3) pensinio amžiaus asmeniui.

3. Šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytiems asmenims techninės pagalbos priemonių poreikį nustato Agentūra; šio straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytiems asmenims – sveikatos priežiūros įstaigos gydytojas, gydantis nurodytą asmenį.

4. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytų asmenų aprūpinimą techninės pagalbos priemonėmis organizuoja Agentūra ar jos įgaliota įstaiga šiais būdais:

- 1) perduoda jiems reikalingas techninės pagalbos priemones nuosavybėn ir (ar) panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis;
- 2) kompensuoja jiems reikalingų techninės pagalbos priemonių įsigijimo išlaidas;
- 3) perduoda techninės pagalbos priemones savivaldybių administracijoms, kurios šias priemones perduoda nuosavybėn ir (ar) panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis šio straipsnio 2 dalyje nurodytiems asmenims.

5. Techninės pagalbos priemonių poreikio nustatymo, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

27 straipsnis. Asmeninės pagalbos poreikio nustatymas, teikimas, apmokėjimas ir finansavimas

1. Asmens su negalia, pageidaujančio gauti asmeninę pagalbą, asmeninės pagalbos poreikį jo ar jo atstovo pagal įstatymą prašymu nustato socialiniai darbuotojai, paskirti savivaldybės administracijos direktoriaus ar jo įgalioto savivaldybės administracijos valstybės tarnautojo nustatyta tvarka. Asmeninės pagalbos poreikio nustatymo ir asmeninės pagalbos teikimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras. Rengiant asmeninės pagalbos poreikio nustatymo ir asmeninės pagalbos teikimo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos. Sprendimą dėl asmeninės pagalbos skyrimo, sustabdymo, atnaujinimo, pratęsimo, nutraukimo ir asmeninės pagalbos poreikio nustatymo termino priima socialinio darbuotojo, nustačiusio asmeninės pagalbos poreikį, teikimu savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas.

2. Asmeninis asistentas, pradėdamas teikti asmeninio asistento paslaugas, turi būti išklausęs 40 akademinių valandų įžanginius mokymus, jeigu neturi Socialinių paslaugų įstatyme nustatyto išsilavinimo, leidžiančio dirbti socialiniu darbuotoju, arba nėra įgijęs socialinio darbuotojo padėjėjo, lankomosios priežiūros darbuotojo ar individualios priežiūros darbuotojo kvalifikacijos pagal socialinių darbuotojų padėjėjo ar lankomosios priežiūros darbuotojo, ar individualios priežiūros darbuotojo profesinio mokymo programą. Įžanginiai mokymai vykdomi pagal individualios priežiūros darbuotojo profesinės kompetencijos tobulinimo programas socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka.

3. Asmeninis asistentas, lydintis asmenį su negalia į kultūros įstaigas (muziejus, galerijas ir kt.), lankytinas vietas, kultūros, pramogų ar sporto renginius, turi teisę įsigyti bilietą su 100 procentų nuolaida.

4. Už asmeninės pagalbos teikimo organizavimą ir jos kokybės užtikrinimą atsako savivaldybių institucijos.

5. Asmens su negalia mokėjimo už asmeninę pagalbą dydis negali viršyti 20 procentų asmeninės pagalbos teikimo išlaidų dydžio ir negali būti didesnis negu asmens su negalia gaunamos individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos dydis. Jeigu asmeniui su negalia nėra skiriama ir mokama individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacija, mokėjimo už asmeninę pagalbą dydis nustatomas vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymo nustatyta tvarka ir negali viršyti 20 procentų asmeninės pagalbos teikimo išlaidų dydžio. Asmeninė pagalba teikiama nemokamai asmeniui su negalia, kurio pajamos yra mažesnės negu 2 valstybės remiamų

pajamų dydžiai. Asmens su negalia mokėjimo už asmeninę pagalbą dydį nustato savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

6. Valstybės biudžeto lėšų asmeninei pagalbai teikti paskirstymo, pervedimo, naudojimo, atsiskaitymo ir kontrolės tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

28 straipsnis. Socialinės paslaugos

1. Asmuo su negalia turi teisę į socialines paslaugas, atitinkančias jo individualųjį pagalbos poreikį, lygiai su kitais asmenimis.

2. Už socialinių paslaugų organizavimą ir prieinamumą atsako valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

3. Socialinės paslaugos asmenims su negalia organizuojamos ir teikiamos vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu.

29 straipsnis. Finansinės pagalbos priemonės

1. Asmeniui su negalia įstatymų nustatyta tvarka gali būti skiriamos šios finansinės pagalbos priemonės:

1) socialinė pinigine parama – skiriama siekiant užtikrinti jo materialinės padėties garantijas;

2) tikslinės kompensacijos ir (ar) pensijos, ir (ar) išmokos – skiriamos siekiant jam kompensuoti dėl negalios netektas pajamas ir individualiųjį pagalbos poreikių tenkinimo išlaidas;

3) lengvatos – teikiamos siekiant jam užtikrinti individualiųjį pagalbos poreikių tenkinimą tais atvejais, kai galimybių patenkinti jo poreikius kitomis pagalbos priemonėmis nėra.

2. Įsidarbinęs asmuo su negalia nepraranda tikslinės kompensacijos ir (ar) socialinio draudimo netekto dalyvumo pensijos.

30 straipsnis. Šuns pagalbininko pagalba

1. Siekdamas sumažinti arba pašalinti sutrikusių funkcijų įtaką savo savarankiškumui ir mobilumui, asmuo su negalia gali naudotis šuns pagalbininko, kuriam išduotas šuns pagalbininko akreditaciją patvirtinantis dokumentas (toliau – šuo pagalbininkas), teikiama pagalba.

2. Šuns pagalbininko akreditaciją patvirtinantį dokumentą išduoda Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje gyvenantys fiziniai asmenys arba Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje įsteigti juridiniai asmenys (jų filialai), kurie turi šunis pagalbininkus rengiančius fizinius ir (ar) juridinius asmenis vienijančių tarptautinių organizacijų akreditaciją ir kurie yra parengę šunį

pagalbininką pagal specialią (-ias) šių organizacijų patvirtintą (-as) šunų pagalbininkų dresavimo programą (-as).

3. Asmuo su negalia, naudodamasis šuns pagalbininko pagalba, turi teisę:

- 1) patekti į viešąją erdvę, visuomeninės ir kitos paskirties pastatus ar statinius ir būti juose;
- 2) naudotis viešojo transporto objektais ir Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatyme numatytais lengvatomis.

4. Jeigu, įgyvendinant šio straipsnio 3 dalies 1 punkte numatytą asmens su negalia teisę, šuns pagalbininko buvimas kartu su asmeniu su negalia gali sukelti pavojų kitų žmonių sveikatai ir (ar) gyvybei, taip pat grėsmę visuomeninės ir kitos paskirties pastatuose ar statiniuose laikomiems laukiniams gyvūnams arba sudaryti nepalankias sąlygas renginiams viešojoje erdvėje, visuomeninės ir kitos paskirties pastatuose ar statiniuose vykti, lankymosi visuomeninės ir kitos paskirties pastatuose ar statiniuose taisyklėse ir (ar) renginių organizavimo taisyklėse nustatomos pagalbos asmeniui su negalia priemonės taikomos, kai asmuo su negalia viešojoje erdvėje, visuomeninės ir kitos paskirties pastate ar statinyje ir (ar) vykstančiame renginyje negali naudotis šuns pagalbininko teikiama pagalba, taip pat priemonės, skirtos šuns pagalbininko saugumui ir gerovei užtikrinti, iki asmens su negalia būna viešojoje erdvėje, visuomeninės ir kitos paskirties pastate ar statinyje ir (ar) vykstančiame renginyje.

5. Asmuo su negalia, naudodamasis šio straipsnio 3 dalyje numatytais teisėmis, atsakingo įmonės, įstaigos, organizacijos darbuotojo arba renginio organizatoriaus ar jo paskirto atsakingo asmens prašymu pateikia asmens su negalia pažymėjimą ir šuns pagalbininko akreditaciją patvirtinantį dokumentą (ar jų kopijas).

31 straipsnis. Aprūpintojo skyrimas, jo teisės ir pareigos

1. Fizinis asmuo skiriamas namuose slaugomo ar prižiūrimo pilnamečio asmens su negalia, kuriam iki pilnametystės buvo nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis dėl psichikos ir (ar) elgesio sutrikimų ir kuris dėl negalios negali savimi pasirūpinti ir (ar) įgalioti kito asmens jam atstovauti (toliau – slaugomas ar prižiūrimas asmuo), aprūpintoju 36 mėnesiams nuo slaugomo ar prižiūrimo asmens pilnametystės sukakties dienos.

2. Fizinis asmuo gali būti skiriamas aprūpintoju, jeigu jis atitinka vieną iš šių sąlygų:

- 1) yra slaugomo ar prižiūrimo asmens tėvas (įtėvis) ar motina (įmotė), išskyrus atvejį, kai tėvo (įtėvio) ar motinos (įmotės) valdžia teismo sprendimu laikinai ar neterminuotai apribota, senelis (-ė), pilnametis brolis ar sesuo;
- 2) iki slaugomo ar prižiūrimo asmens pilnametystės teismo sprendimu yra paskirtas slaugomo ar prižiūrimo asmens globėju ar rūpintoju.

3. Aprūpintojas skiriamas Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu per 20 darbo dienų nuo fizinio asmens rašytinio prašymo paskirti jį aprūpintoju ir dokumentų ar jų kopijų, patvirtinančių vieną iš šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų, gavimo Agentūroje dienos.

4. Slaugomam ar prižiūrimam asmeniui tuo pačiu metu gali būti paskirtas tik vienas aprūpintojas.

5. Agentūros direktorius ar jo įgaliotas asmuo sprendimą dėl aprūpintojo skyrimo pripažįsta netekusiu galios, kai:

- 1) aprūpintojas raštu atsisako būti slaugomo ar prižiūrimo asmens aprūpintoju;
- 2) pasikeičia slaugomo ar prižiūrimo asmens sveikatos būklė ir jis pats išreiškia valią (žodžiu, raštu, veiksnu ar kitokia valios išreiškimo forma) – atsisako paskirto aprūpintojo;

3) Agentūra iš savivaldybės administracijos, kitų įstaigų, institucijų, organizacijų ar fizinių asmenų gauna rašytinę informaciją, įrodančią, kad paskirtas aprūpintojas jo neaprūpina ar pažeidžia asmens su negalia teises ir teisėtus interesus, ir Agentūros direktoriaus nustatyta tvarka nustato šios informacijos pagrįstumą.

6. Agentūros direktorius ar jo įgaliotas asmuo sprendimą dėl aprūpintojo skyrimo pripažįsta netekusiu galios per 5 darbo dienas nuo dokumentų ar jų kopijų ir (ar) informacijos, nurodytos šio straipsnio 5 dalyje, gavimo Agentūroje dienos.

7. Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimas dėl aprūpintojo skyrimo netenka galios, jeigu:

- 1) slaugomam ar prižiūrimam asmeniui teismas paskiria globėją ar rūpintoją;
- 2) aprūpintojas miršta;
- 3) slaugomas ar prižiūrimas asmuo miršta.

8. Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimą dėl aprūpintojo skyrimo pripažinus netekusiu galios šio straipsnio 5 dalyje ir 7 dalies 2 punkte nurodytais pagrindais, slaugomam ar prižiūrimam asmeniui šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka gali būti paskirtas kitas aprūpintojas. Aprūpintojas skiriamas laikotarpiui, likusiam iki datos, kai sukanka 36 mėnesiai nuo slaugomo ar prižiūrimo asmens pilnametystės. Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimas dėl aprūpintojo skyrimo įsigalioja nuo fizinio asmens rašytinio prašymo paskirti jį aprūpintoju ir dokumentų ar jų kopijų gavimo Agentūroje dienos.

9. Aprūpintojo skyrimo ir jo veiklos priežiūros tvarką nustato Agentūros direktorius.

10. Aprūpintojo teisės:

1) kreiptis į viešojo administravimo subjektus dėl slaugomo ar prižiūrimo asmens individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimo;

2) gauti, tvarkyti ir naudoti slaugomam ar prižiūrimam asmeniui paskirtas ir išmokėtas tikslines kompensacijas, šalpos ir kitas išmokas, socialinio draudimo pensijas;

3) gauti informaciją apie slaugomam ar prižiūrimam asmeniui nustatytus neįgalumo lygį, dalyvumo lygį, individualiuosius pagalbos poreikius, rekomenduojamas pagalbos priemonės.

11. Aprūpintojo pareigos:

1) aprūpinti slaugomą ar prižiūrimą asmenį (juo rūpintis, tenkinti jo būtiniausius individualiuosius pagalbos poreikius);

2) gaunamas, administruojamas slaugomam ar prižiūrimam asmeniui skirtas tikslines kompensacijas, šalpos ir kitas išmokas, socialinio draudimo pensijas naudoti tik slaugomam ar prižiūrimam asmeniui aprūpinti.

VI SKYRIUS

PAGALBOS KOORDINAVIMO SKYRIMAS, ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

32 straipsnis. Pagalbos koordinavimo skyrimas, organizavimas ir vykdymas

1. Pagalbos koordinavimas skiriamas asmenims, kurie kreipiasi į Agentūrą dėl negalios vertinimo ir duoda sutikimą, kad jiems būtų teikiamas pagalbos koordinavimas. Jeigu asmuo nesutinka, kad jam būtų teikiamas pagalbos koordinavimas, Agentūra organizuoja tik negalios vertinimą. Pagalbos koordinavimo asmeniui su negalia skyrimo, organizavimo ir vykdymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras ar jo įgaliotos įstaigos vadovas.

2. Pagalbos koordinavimas asmeniui su negalia skiriamas, pratęsiamas ir baigiamas teikti Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu.

3. Pagalbos koordinavimas Agentūroje apima:

1) informacijos asmeniui su negalia ir (ar) jo atstovui pagal įstatymą suteikimą apie negalios nustatymo sąlygas ir terminus, individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą, asmens su negalia supažindinimą su kita jam aktualia informacija;

2) pagalbos vadybininko paskyrimą;

3) pagalbos plano sudarymą. Pagalbos planą, pagrįstą individualiųjų pagalbos poreikių įvertinimu, sudaro pagalbos vadybininkas įtraukdamas asmenį su negalia bei individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinančius teikėjus;

4) pagalbos plano įgyvendinimo stebėseną. Atsižvelgiant į pagalbos plane numatytus individualiuosius pagalbos poreikius, pagalbos planą įgyvendina asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinantys teikėjai. Pagalbos plano įgyvendinimo stebėseną atlieka pagalbos vadybininkas;

5) pagalbos plano peržiūrą. Jeigu įgyvendinant pagalbos planą atsiranda ir (ar) atliekant jo įgyvendinimo stebėseną pastebima naujų aplinkybių arba buvusios aplinkybės, dėl kurių asmeniui su negalia buvo skirtas pagalbos koordinavimas, išnyksta, pagalbos vadybininkas inicijuoja

pagalbos plano peržiūrą ir (ar) pakeitimą, įtraukdamas individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimą užtikrinančius teikėjus, ir (ar) pagalbos koordinavimo baigimą.

4. Atsižvelgiant į pagalbos plane numatytus individualiuosius pagalbos poreikius, pagalbos planas ir informacija apie asmenį su negalia ir (ar) jo atstovą pagal įstatymą perduodami raštu ar elektroninių ryšių priemonėmis vykdyti pagal kompetenciją:

- 1) savivaldybės administracijai pagal asmens gyvenamąją vietą dėl asmens su negalia individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimo organizavimo ir užtikrinimo ir (ar)
- 2) Užimtumo tarnybai dėl profesinės reabilitacijos, užimtumo rėmimo priemonių ir (ar) darbo rinkos paslaugų teikimo asmeniui su negalia, ir (ar)
- 3) Agentūros įgaliotai įstaigai dėl asmens su negalia aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, ir (ar)
- 4) prireikus – kitoms įstaigoms pagal jų kompetenciją.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33 straipsnis. Asmens duomenų apsauga

Šiame įstatyme nurodyti asmens duomenys tvarkomi laikantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento [\(ES\) 2016/679](#) dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva [95/46/EB](#) (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo.

Lietuvos Respublikos
asmens su negalia
teisių apsaugos pagrindų įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 1998 m. birželio 4 d. Tarybos rekomendacija 98/376/EB dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelių.
2. 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva [2001/55/EB](#) dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

3. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [2011/98/ES](#) dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių.

4. 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [2014/54/ES](#) dėl priemonių, kad darbuotojai galėtų lengviau naudotis laisvo darbuotojų judėjimo teisėmis.

5. 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva [2009/50/EB](#).

“.

2 straipsnis. Teisių ir garantijų išsaugojimas

1. Jeigu asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis ir (ar) specialieji poreikiai, kiti įstatymai nustato palankesnę teisinę reguliavimą, taikomi kiti (palankesni) įstatymai.

2. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas specialusis nuolatinės slaugos, specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis, nustatytas poreikis galioja iki nustatyto specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio termino pabaigos.

3. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis, nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis galioja iki nustatyto termino pabaigos.

4. Neįgalių asmenų automobilio statymo kortelės, kurios iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo išduotos asmenims su negalia, galioja iki neįgalių asmenų automobilio statymo kortelės galiojimo termino pabaigos.

5. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis iki senatvės pensijos amžiaus, dalyvumo lygis jų rašytiniu prašymu nustatomas remiantis iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos išduotais neįgaliojo pažymėjimais.

6. Siekiant išsaugoti asmenų, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, teises, numatomas šiems asmenims nustatyto specialiųjų poreikių lygio prilyginimo dalyvumo lygiui pereinamasis laikotarpis – nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. Asmenų rašytiniu prašymu, remdamasi iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos išduotais neįgaliojo pažymėjimais, Agentūra nustato:

1) 15 procentų dalyvumo lygį – asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis;

2) 40 procentų dalyvumo lygį – asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis.

7. Jeigu šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodyti asmenys nesutinka su šio straipsnio 5 ir (ar) 6 dalyje nurodytu dalyvumo lygiu, nustatytu remiantis iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos išduotais neįgaliojo pažymėjimais ir jų rašytiniais prašymais, jie turi teisę kreiptis į Agentūrą dėl dalyvumo lygio nustatymo.

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2024 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 4 punktas galioja iki 2028 m. sausio 1 d.

3. 2026 m. sausio 1 d. įsigalioja tokia šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 28 straipsnio redakcija:

„28 straipsnis. Socialinės paslaugos

1. Asmuo su negalia turi teisę į socialines paslaugas, atitinkančias jo individualųjį pagalbos poreikį, lygiai su kitais asmenimis.

2. Už socialinių paslaugų organizavimą ir prieinamumą atsako valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

3. Socialinės paslaugos asmenims su negalia organizuojamos ir teikiamos vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu.

4. Asmeniui, turinčiam akivaizdžių negalios požymių, iki jam dar nenustatytas neįgalumo lygis ar dalyvumo lygis, jo ar jo šeimos narių sutikimu teikiama ankstyvosios pagalbos paslauga. Ankstyvosios pagalbos paslauga finansuojama iš valstybės biudžeto ir (ar) savivaldybių biudžetų, sudarant sutartį su akredituota ankstyvosios pagalbos paslauga, pritaikytą konkrečiai negaliai, teikiančia socialine paslaugų įstaiga ar organizacija.

5. Ankstyvosios pagalbos paslaugos turinį, jos skyrimo ir organizavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras ir sveikatos apsaugos ministras bendru įsakymu, finansavimo tvarką – socialinės apsaugos ir darbo ministras.“

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, socialinės apsaugos ir darbo ministras ar jo įgaliotos įstaigos vadovas, sveikatos apsaugos ministras ir švietimo, mokslo ir sporto ministras iki 2023 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

5. Iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos paskirtų Ginčų komisijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ginčų komisija) pirmininko ir narių įgaliojimai tęsiasi iki 2024 m. vasario 1 d.

6. Skundai, pateikti Ginčų komisijai iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, baigiami nagrinėti iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusio Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka. Skundai, pateikti Ginčų komisijai įsigaliojus šiam įstatymui, nagrinėjami Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka.

7. Kituose teisės aktuose vartojama sąvoka „neįgalusis“ tolygi sąvokai „asmuo su negalia“, sąvokos „darbingumo lygis“ ir „specialiųjų poreikių lygis“ – sąvokai „dalyvumo lygis“, sąvoka „specialusis poreikis“ – sąvokai „individualusis pagalbos poreikis“, sąvoka „specialusis nuolatinės slaugos poreikis“ – sąvokai „individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos pirmo ar antro lygio poreikis“, sąvoka „specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis“ – sąvokai „individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos trečio ar ketvirto lygio poreikis“, sąvoka „specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis“ – sąvokai „lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis“, sąvoka „didelių specialiųjų poreikių lygis“ – sąvokai „15 procentų dalyvumo lygis“, sąvoka „vidutinių specialiųjų poreikių lygis“ – sąvokai „40 procentų dalyvumo lygis“, sąvoka „netektas darbingumas“ – sąvokai „netektas dalyvumas“, sąvoka „neįgalumas“ – sąvokai „negalia“.

8. Kituose teisės aktuose ir sutartyse Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavadinimai yra tolygūs pavadinimui Asmenų su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

9. Kituose teisės aktuose nuoroda į Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą reiškia nuorodą į Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymą.

10. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, pasitelkdama nevyriausybinės organizacijas, iki 2025 m. gruodžio 31 d. išbando ankstyvosios pagalbos paslaugą, įvertina šios paslaugos teikimo ir organizavimo perspektyvas ir prireikus kartu su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija iki 2025 m. liepos 1 d. parengia teisės aktų, susijusių su ankstyvosios pagalbos paslaugos teikimu ir organizavimu, pakeitimus.

4 straipsnis. Įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas

1. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija atlieka šiame įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą, turi būti įvertinta, ar negalios nustatymo modelio pakeitimas, pagalbos koordinavimo modelio taikymas ir informacijos teikimas asmeniui su negalia jo pasirinktu prieinamu bendravimo būdu užtikrina asmens su negalia gyvenimo kokybės gerėjimą.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – 7 metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2032 m. spalio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija 188605295, Gedimino pr. 53 1 K-02, 01109 Vilniaus m.
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymas
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-12-20 Nr. XIV-1722
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Kopijos tikrumo patvirtinimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Rita Koncijalovienė, Vyriausioji specialistė, Dokumentų departamentas
Sertifikatas išduotas	RITA KONCIJALOVIENĖ, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-01-04 10:43:12
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žyme nurodytas laikas	2023-01-04 10:43:38
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2021-12-02 - 2024-12-01
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	eSeimas. Teisės aktų informacinė sistema (TAIS), versija 1.2.101
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Metadata entry "Index of the case (volume) the document is assigned to" must be specified Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2023-01-06)
Paieškos nuoroda	https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b891853285db11edbdcebd68a7a0df7e
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2023-01-06 01:26:22 TAIS